

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПЕЧАЛБАТА ИЛИ ЗАГУБАТА И ДРУГИЯ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	1
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
КОНСОЛИДИРАН ОТЧЕТ ЗА СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

1.КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА	5
2.ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА	8
3.ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА	46
4.НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ	69
5.НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОННИ	70
6.НЕТЕН ДОХОД ОТ ТЪРГОВСКИ ОПЕРАЦИИ	70
7.ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА	71
8.НЕТНИ ЗАГУБИ ОТ ОБЕЗЦЕНКА НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ	71
9.НЕТНИ ЗАГУБИ ОТ ОБЕЗЦЕНКА НА НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ	72
10.АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	72
11.РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	73
12.ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	74
13.ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ВЗЕМАНИЯ ОТ ЦЕНТРАЛНАТА БАНКА	75
14.ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ	75
15.ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ	75
16.ЦЕННИ КНИЖА НА РАЗПОЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОДАЖБА	77
17.ЦЕННИ КНИЖА ДЪРЖАНИ ДО ПАДЕЖ	79
18.ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ	79
19.ИМОТИ И ОБОРУДВАНЕ	80
20.НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	80
21.ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	81
22.АКТИВИ ДЪРЖАНИ ЗА ПРОДАЖБА	82
23.ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ВЗЕМАНИЯ	82
24.ДРУГИ АКТИВИ	83
25.ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ БАНКИ	83
26.ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КЛИЕНТИ	84
27.ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	84
28.ДРУГИ ПАСИВИ	85
29.КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ	87
30.ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	89
31.УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ	89
32.СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	90
33.СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ФИНАНСОВИЯ ОТЕЧТ	91

1.КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА

Групата Търговска банка Д (групата) се състои от Търговска банка Д АД (банката/дружество-майка) и нейните три дъщерни дружества – Д Лизинг ЕАД, Д Застрахователен брокер ЕООД и Д Имоти ЕАД.

1.1.Обща информация

Дружество - майка

Търговска Банка Д АД (предишно наименование Демирбанк (България) АД) е създадена на 15.04.1999 г. като акционерно дружество. Адресът на управление на банката е гр. София, бул."Ген. Е.И. Тотлебен" № 8. Търговска Банка Д АД е универсална банка, притежаваща пълен лиценз за извършване на банкови услуги в страната и чужбина, в местна и чужда валута, както и извършване на всички други сделки по чл. 2, ал. 1 и ал.2 от Закона за кредитните институции.

Дъщерни дружества

Д лизинг ЕАД

Д Лизинг ЕАД е вписано в Търговския регистър към Агенцията по вписванията на 29.07.2014 г. като еднолично акционерно дружество, със 100% акционерно участие на Търговска банка Д АД. Седалището и адресът на управление на дружеството е: гр. София, бул. Ген. Тотлебен № 8.

Д Застрахователен брокер ЕООД

Д ЗАСТРАХОВАТЕЛЕН БРОКЕР ЕООД е еднолично дружество с ограничена отговорност с едноличен собственик на капитала - Търговска банка Д АД. Обстоятелството по придобиване на 100 % от дяловете от капитала на дружеството от страна на банката бе вписано в АВ - Търговски регистър на 31.07.2013 г.

Седалището и адресът на управление на дружеството е: гр. София, р-н Красно село, бул. Ген. Тотлебен № 8.

Д имоти ЕООД

Д ИМОТИ ЕООД е еднолично дружество с ограничена отговорност, регистрирано в АВ - Търговски регистър на 14.10.2013 г. Едноличен собственик на капитала на дружеството е Търговска банка Д АД. Седалището и адресът на управление на дружеството е: гр. София, р-н Красно село, бул. Ген. Тотлебен № 8.

1.2.Собственост и управление

Дружество - майка

Към 31.12.2016 г. капиталът на банката (дружеството-майка) е собственост на г-н Фуат Гювен, който притежава пряко - 66,7 % от капитала и чрез компанията ФОРТЕРА ЕАД с ЕИК 175194303 - 33,3 %. Банката има двустепенна система на управление – с Управителен и Надзорен съвет.

Към 31.12.2016 г. ръководството на дружеството – майка (банката), в лицето на Управителния съвет се състои от 3 (трима) членове, а именно: Анна Иванова Аспарухова – Председател на УС и Изпълнителен директор; Мартин Емилов Ганчев - Член на УС и Изпълнителен директор; Пламен Иванов Дерменджиев – Член на УС.

Към 31.12.2016 г. лицата, натоварени с общо управление на дружеството – майка (банката), в лицето на Надзорния съвет се състои от 3 (трима) членове, а именно: Валери Борисов - Член на НС, Емел Гювен – Член на НС, Бахатин Гюрбюз - Член на НС.

Съгласно изискванията на Закона за кредитните институции, разпоредбите на Устава на Търговска Банка Д АД и съдебната регистрация на банката, тя се представлява от всички членове на УС заедно или заедно от двама изпълнителни директори. Към 31 декември 2016 г. изпълнителни директори на банката са: Анна Иванова Аспарухова – председател на УС и Мартин Емилов Ганчев – Член на УС и изпълнителен директор.

В дружеството – майка (банката) функционира одитен комитет, който наблюдава работата на външните й одитори, дейността на вътрешния одит, управлението на риска и счетоводната дейност и финансовата отчетност. Одитният комитет има следния състав: Тома Стоилов – председател, Василка Иванова – член, Екатерина Мангъфорова – Капинчева.

Дъщерни дружества

Банката е едноличен собственик и на трите дъщерни дружества Д Лизинг ЕАД, Д Застрахователен брокер ЕООД и Д Имоти ЕООД.

Д Лизинг ЕАД

Ръководството на Д Лизинг ЕАД в лицето на Съвета на директорите към 31.12.2016 г. е в състав: Мартин Емилов Ганчев, Виктория Любомирова Невенчина и Зорка Йорданова Самоковлийска. Дружеството се представлява заедно от всеки двама от тримата членове на Съвета на директорите.

Д Застрахователен брокер ЕООД

Дружеството се управлява и представлява от Милена Росенова Михайлова – управител.

Д Имоти ЕООД

Дружеството се управлява и представлява от Катерина Христова Христова - управител.

Към 31.12.2016 г. общият брой на персонала в групата е 417 служители (31.12.2015 г.: 402 служители).

1.3. Структура на групата и предмет на дейност

1.3.1. Структурата на групата включва Търговска банка Д АД като дружество – майка и посочените по-долу дъщерни дружества:

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

	Държава	31.12.2016 BGN '000	Участие %	31.12.2015 BGN '000	Участие %
Д Лизинг ЕАД	България	1,000	100%	1,000	100%
Д Застрахователен брокер ЕООД	България	24	100%	24	100%
Д Имоти ЕООД	България	10	100%	10	100%
		1,034		1,034	

Таблицата по-долу представя информация за датата на придобиване на контрол от страна на дружеството-майка върху съответното дъщерно дружество:

	Дата на придобиване на контрол
Д Лизинг ЕАД	29.07.2014 г.
Д Застрахователен брокер ЕООД	09.07.2013 г.
Д Имоти ЕООД	14.10.2013 г.

1.3.2. Предмет на дейност

Дружество-майка

Дружеството-майка (банката) притежава лиценз за банкова дейност, издаден от централната банка на България, Българска Народна Банка (БНБ), и може да осъществява всички банкови операции, разрешени от българското законодателство.

Основната дейност на банката през 2016 г. е била свързана с привличане на депозити от клиенти, предоставяне на кредити на бизнес клиенти и граждани, обслужване на разплащания на клиенти в страната и в чужбина, сделки с ценни книжа, извършване на репо-сделки на междубанковия пазар, сделки с чуждестранна валута, издаване на акредитиви и гаранции и други финансови услуги в България.

Към 31.12.2016 г. банката има разкрити 53 структурни звена, в т. ч. централно управление, 30 финансови центрове, 12 офиса и 10 изнесени работни места, разположени в отделни градове на страната.

Дъщерни дружества

Д лизинг ЕАД е финансова институция по смисъла на чл. За от Закона за кредитните институции и е вписано в регистъра към БНБ за финансовите институции със заповед № БНБ-135013/01.12.2014 г.

Основният предмет на дейност на дружеството включва извършването на следните видове сделки: финансов лизинг, гаранционни сделки, парично брокерство, придобиване на вземания по кредити и друга форма на финансиране (факторинг, форфетинг и други), придобиване на участия в кредитна институция или в друга финансова институция, отпускане

на заеми със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства.

Д застрахователен брокер ЕООД е с предмет на дейност застрахователно брокерство или осъществяване на посредничество по възлагане за сключване и изпълнение на застрахователни и/или презастрахователни договори и свързаните с тях консултантски услуги (след получаване на лиценз), както и други дейности сделки, незабранени със закон, без охранителна и сходни с нея дейности.

Д имоти ЕООД е с предмет на дейностпокупко-продажба на недвижими имоти, проектиране, обзавеждане строеж на недвижими имоти с цел продажба, отдаване под наем.

Банката и дъщерните дружества извършват изцяло своята дейност на територията на Република България.

1.4. Основни показатели на стопанската среда

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на групата, за периода 2013 – 2016 г. са представени в таблицата по – долу:

Показател	2013	2014	2015	2016
БВП в млн. лева	82,166	83,634	88,571	91,873*
Реален растеж на БВП	0.9%	1.3%	3.6%	3.4%*
Инфлация в края на годината (ХИПЦ)	-0.9%	-2.0%	-0.9%	-0.5%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.47	1.47	1.76	1.77
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.43	1.59	1.80	1.86
Основен лихвен процент в края на годината	0.02	0.02	0.01	0.00
Безработица (в края на годината)	11.8%	10.7%	10.0%	8.0%

*Прогноза на БНБ за 2016 г., източник: БНБ

2.ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА

2.1. База за изготвяне на консолидираня финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Търговска банка Д АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2016 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

За текущата финансова година групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти

(СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за нейната дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2016 г., не са настъпили промени в счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на групата поради това, че тя не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и трансакции.

Новите и/или променените стандарти и тълкувания включват:

- *МСС 1 (променен) Представяне на финансови отчети - относно инициатива за оповестявания (в сила за годишни периоди от 01.01.2016 г. – приет от ЕК).* Тази промяна е важно разяснение на самия стандарт с насока на съставителите на финансови отчети, когато е необходимо те да прилагат преценка за същественост на определена информация и нейното представяне при изготвянето на финансовите отчети, т.е. за включването или не на дадена информация, подход на представяне в отчета за финансовото състояние и в отчета за всеобхватния доход - агрегиране или самостоятелно представяне, подход на подредба на пояснителните приложения, както и представянето на някои специфични статии в отчетите;

- *МСС 16 (променен) Имоти, машини, съоръжения и МСС 41 (променен) Земеделие - относно растения-носителни (в сила за годишни периоди от 01.01.2016 г. – приети от ЕК).* Тази промяна въвежда подхода за оценяване и отчитане на плододайни насаждения (растения) на принципа на имотите, машините и оборудването (ДМА) по реда на МСС 16, а не съгласно МСС 41 (по цена на придобиване и с възможност за прилагане на модела на преоценената стойност, след навлизане в плододайна възраст), тъй като тяхното участие в селскостопанското производство е сходно с тяхното (ДМА) в индустриалното производство;

- *МСС 16 (променен) Имоти, машини, съоръжения и МСС 38 (променен) Нематериални активи - относно а допустимите методи за начисляване на амортизация (в сила за годишни периоди от 01.01.2016 г. – приети от ЕК).* Това разяснение уточнява, че методът за амортизация на един актив на база съотношение спрямо очакваните приходи, в чието генериране той участва, не се приема за подходящ амортизационен метод за измерването на ползите, които се консумират от използването този актив (освен в много редки случаи, по изключение);

- *МСС 19 (ревизиран 2011 г.) Доходи на наети лица (в сила за годишни периоди от 1.07.2014 г. – приет от ЕК за годишни периоди от 01.02.2015 г.).* Тази промяна е свързана с разяснение относно третирането на вноски, направени от страна на служители или трети лица в планове с дефинирани доходи, съгласно формалните условия на съответния план. Промяната определя, че тези вноски следва да се третират като намаление на разходите за стаж като се разпределят за периода на трудов стаж когато те са обвързани с годините на трудов стаж на лицето, а се приспадат от разходите за стаж за периода на полагане на труда, когато вноските не са обвързани със стажа;

- *МСС 27 (променен) Самостоятелни финансови отчети - относно метод на собствения капитал в самостоятелните финансови отчети (в сила за годишни периоди от 01.01.2016 г. – приет от ЕК).* С тази промяна е възстановена опцията в МСС 27 за оценяване и отчитането по метода на собствения капитал на инвестициите в дъщерни, асоциирани и съвместни дружества в самостоятелните финансови отчети;

- *МСФО 10 (променен) Консолидирани финансови отчети, МСФО 12 (променен) Оповестяване на участия в други предприятия и МСС 28 (променен) Инвестиции в*

асоциирани и съвместни предприятия - относно изключения при консолидация от инвестиционни дружества (в сила за годишни периоди, започващи на или след 01.01.2016 г. – приети от ЕК). Тази промяна възниква във връзка с уточненията относно възможността за освобождаване от задължение за консолидация на дружества със статус на дружество-майка – основно за: 1) дали и как едно инвестиционно дружество следва да отчита едно дъщерно дружество по справедлива стойност, когато дъщерното дружество предоставя инвестиционни услуги на трети лица или поддържащи услуги на самото инвестиционно дружество; 2) взаимодействието между промените за инвестиционни дружества и освобождаването от необходимостта за изготвяне на консолидиран финансов отчет според МСФО 10; 3) дали едно не-инвестиционно дружество трябва да прилага отчитането по справедлива стойност на свои съвместни или асоциирани дружества, които са инвестиционни дружества;

- *МСФО 11 (променен) Съвместни споразумения - относно отчитане на придобиване на дялове в съвместни дейности (в сила за годишни периоди от 01.01.2016 г. – приет от ЕК).* Това допълнение основно уточнява, че при придобиването от страна на инвеститор на дялове в съвместна дейност, която по съдържание представлява бизнес, следва да се прилагат изискванията и правилата на МСФО 3 за бизнес комбинации;

- *МСФО 14 Отсрочени активи и пасиви по регулирани дейности (в сила за годишни периоди от 01.01.2016 г. - ЕК отлага процеса по приемането на този междинен стандарт до издаването на финалния стандарт).* Този стандарт е нов и служи като междинен стандарт, приложим само за предприятия, които ще преминават към МСФО като отчетна рамка за първи път, с действие до приключването на проекта за нов всеобхватен стандарт, който ще адресира такъв тип регулирани дейности. Не се прилага от предприятия вече преминали към МСФО;

- *Подобрения в МСФО Цикъл 2010-2012 (м.декември 2013 г.) - подобрения в МСФО 2, МСФО 3, МСФО 8, МСФО 13, МСС 16, МСС 24, МСС 38 (в сила за годишни периоди от 01.07.2014 г. – приети от ЕК за годишни периоди от 01.02.2015 г.).* Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в правилата на приложение и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) промяна в дефиницията на „период на (безусловно) придобиване на права” и „пазарно условие” и са добавени „условие на изпълнението” и „условие на услугата” (МСФО 2); б) уточнение за третирането на условните възнаграждения при бизнес комбинации, които отговарят на определението за финансов инструмент (като финансови задължения или инструменти на собствения капитал) и тяхната оценка в края на всеки отчетен период – по справедлива стойност, вкл. представянето на ефектите от нея в отчета за всеобхватния доход (МСФО 3, МСФО 9, МСС 39 и МСС 37); в) изискване за оповестяване на преценките и критериите при определянето на агрегираните оперативни сегменти за целите на сегментното отчитане (МСФО 8); г) допълнително разяснение относно техниката на корекция на отчетна стойност и натрупаната амортизация в случаите, когато дадени активи са преоценени, като се поставя изискване тя да е последователна като подход спрямо преоценката на балансовата стойност на съответния актив (МСС 16, МСС 38); д) уточнение относно дружество предлагащо ключов управленски персонал като услуга на друго дружество, че то също е негово свързано лице (МСС 24);

- *Подобрения в МСФО Цикъл 2012-2014 (м. септември 2014 г.) - подобрения в МСФО 5, МСФО 7, МСС 19, МСС 34 (в сила за годишни периоди от 01.01.2016 г. – приети от ЕК).*

Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в правилата на приложение и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: 1) допълнителни пояснения, че едно дружество може да рекласифицира активи „държани за продажба” към активи „държани за разпределение към собствениците” (и обратно) и това не третира като промяна на първоначалния план на освобождаване, както и на датата на класификацията по реда на МСФО 5; 2) допълнителни насоки за разяснение дали един договор за обслужване относно един напълно отписан трансфериран финансов актив представлява по същество продължаващ ангажимент при трансфера за целите на определяне обхвата на необходимите оповестявания; както и разяснение относно приложимостта на изискванията за оповестяване на нетирането на финансови активи и пасиви в съкратени междинни финансови отчети (МСФО 7); 3) уточнение относно изискването в стандарта, че висококачествените корпоративни облигации използвани, които се използват при определянето на дисконтовия фактор за доходите след напускане следва да бъдат деноминирани в същата валута, в която се изплащат и доходите на съответните наети лица, т.е. дълбочината на пазара трябва да се изследва на ниво валута (МСС 19); и 4) пояснение на израза-изискване „на друго място в междинния финансов отчет”, т.е., че това означава както представянето на информацията в кое и да е място в междинния финансов отчет, но и представянето на друго място в цялостната междинна отчетност (доклади), вкл. междинни доклади на ръководството, стига да е налице кръстосана референция между междинния финансов отчет и мястото, където е включено оповестяването (МСС 34).

Към датата на издаване за одобряване на този консолидиран финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2016 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от групата. От тях ръководството на банката е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика, класификацията и стойностите на отчетни обекти в консолидираните финансови отчети на групата за следващи периоди, а именно:

- *МСС 7 (променен) Отчет за паричните потоци - относно инициатива за оповестявания (в сила за годишни периоди от 01.01.2017 г. – не е приет от ЕК).* Тази промяна е важно разяснение на самия стандарт с насока към информацията, предоставяна на потребителите на финансовите отчети, които да могат да подобрят разбирането си за ликвидността и финансовите операции на дружеството. Промяната изисква допълнително оповестяване и пояснения да бъдат направени относно промените в пасивите на дружеството във връзка с: (а) промени от финансиращата дейност в резултат на операции, водещи до промени в паричните потоци; или (б) от промени в резултат на непарични трансакции като придобивания и освобождавания, начислявания на лихви, ефекти от курсови разлики, промени в справедливите стойности, и други подобни. Промени във финансови активи би следвало да се включат в това оповестяване, ако произтичащи от това парични потоци са представени към финансиращата дейност (например, при определени хедж операции). Допустимо е включването и на промени в други обекти, като част от оповестяването, като те се посочват отделно;

- *МСС 12 (променен) Данъци върху дохода (в сила за годишни периоди, започващи на или след 01.01.2017 г. – не приет от ЕК) - признаването на отсрочени данъчни активи за нереализирани загуби.* Тази промяна пояснява отсрочените данъци при случаите, когато актив се оценява по справедлива стойност и оценката по справедлива стойност е по-ниска от данъчната база. Уточнението включва: а) временни разлики възникват независимо дали балансовата стойност на актива е по-ниска от данъчната му основа; б) съответното предприятие би трябвало да прецени при определянето на своите бъдещи данъчни печалби дали би могло да приспада по-голяма сума от балансовата стойност на актива или не; в) ако според данъчното законодателство има ограничения за използването на данъчни печалби, срещу които може да се възстановяват определени отсрочени данъчни активи, то прегледът и оценката на възстановяването на отсрочените данъчни активи трябва да бъде направена в комбинация с останалите отсрочени данъчни активи от същия вид; и г) намаленията за данъчни цели, в резултат от обратното проявление на отсрочени данъчни активи, се изключват от прогнозата на бъдещите данъчни печалби, използвани за оценка на възстановимостта на тези активи;

- *МСС 40 (променен) – Инвестиционни имоти – относно трансфери на инвестиционни имоти (в сила за годишни периоди от 01.07.2018 г. – не е приет от ЕК).* Тази промяна е свързана с предоставяне на допълнително пояснение относно условията и критериите, които допускат трансфер към и от категория „инвестиционни имоти“. Още по-специално, когато обектът на трансфер са сгради в строеж при смяна на употребата им. Такива трансфери са възможни и позволени, само когато са изпълнени или респ. когато вече не са изпълнени критериите и дефиницията за инвестиционни имоти – тогава се приема, че са налице доказателства за смяната на употребата им. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна;

- *МСФО 7 (променен) Финансови инструменти: Оповестявания – относно облекчението за преизчислението на сравнителни периоди и свързаните с тях оповестявания при прилагането на МСФО 9 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. - не е приет от ЕК).* Тази промяна е свързана с въвеждане на облекчение относно необходимостта от преизчисление на сравнителните финансови отчети и възможността за предоставяне на модифицирани оповестявания при преминаването от МСС 39 към МСФО 9 (когато това се случи) според датата на прилагане на стандарта от дружеството и дали то избира опцията да преизчисли предходни периоди;

- *МСФО 9 Финансови инструменти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. - приет от ЕК).* Този стандарт е нов стандарт за финансовите инструменти. Крайното му предназначение е да замести изцяло МСС 39. Проектът на подмяната с новия стандарт е преминал през три фази: фаза 1 Класификация и оценяване на финансовите активи и пасиви; фаза 2 Счетоводно отчитане на хеджирането; и фаза 3 Методология на определяне на обезценката. Понастоящем МСФО 9 е издаван на четири пъти, през м.ноември 2009 г., през м.октомври 2010 г., през м.ноември 2013 г. и окончателно през м.юли 2014 г. Фаза 1 Класификация и оценяване на финансовите активи и пасиви – с първите издания той подменя тези части на МСС 39, които се отнасят за класификацията и оценката на финансовите инструменти. Той установява нови принципи, правила и критерии за класификация, оценка и отписване на финансовите активи и пасиви, вкл. хибридните договори. МСФО 9 въвежда изискване класификацията на финансовите активи да бъде правена на база бизнес модела на

предприятието за тяхното управление и на характеристиките на договорените парични потоци на съответните активи. Определя само две основни категории оценки – по амортизирана и по справедлива стойност. Новите правила ще доведат до промени основно в отчитането на финансови активи като дългови инструменти и на финансови пасиви приети за отчитане по справедлива стойност през текущите печалби и загуби (за кредитния риск). Особеност при класификацията и оценъчния модел за финансовите активи по справедлива стойност е добавената категория – с оценка по справедлива стойност през другия всеобхватен доход (за някои дългови и капиталови инструменти). Фаза 2 Счетоводно отчитане на хеджирането – за целта е приета нова глава към МСФО 9, с която се въвежда нов модел за счетоводно отчитане на хеджирането, който позволява последователно и цялостно отразяване на всички финансови и нефинансови рискови експозиции, обект на операции по хеджиране, и от друга – по-добро представяне на дейностите по управление на риска във финансовите отчети, особено на връзката им с хеджиращите сделки и на обхвата и вида документация, която да се използва. Също така са подобрени изискванията към структурата, съдържанието и подхода на представяне на оповестяванията по хеджирането. Допълнително, въведена е опцията отчитането на промените в справедливата стойност на собствените дългове, оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата, но в частта, дължаща се на промени в качеството на собствената кредитоспособност на дружеството, да се представя в другия всеобхватен доход вместо в печалбата или загубата. Предприятия, прилагащи МСС 39, ще могат да приемат като политика тази опция, а също така, те ще могат да продължат да прилагат изискванията за счетоводното отчитане на хеджиране на справедлива стойност на лихвена експозиция според изискванията на МСС 39, дори и след като МСФО 9 влезе в сила. Фаза 3 Методология на определяне на обезценката - промяната предлага приложение на модела на „очаквана загуба”. Съгласно този модел всички очаквани загуби на един амортизируем финансов инструмент (актив) се признават на три етапи, в зависимост от промяната на кредитното му качество, а не само при изкрystalизирането на събитие, както е в сегашния модел по МСС 39. Трите етапи са: при първоначалното признаване на финансовия актив – обезценка за 12-месечен период или за целия живот на актива; и съответно - при настъпването на фактическа обезценка. Те определят и как да се измерват загубите от обезценка и респ. прилагането на ефективния лихвен процент. Поради очаквания съществен ефект от въвеждането на МСФО 9 за целия банков сектор в България, през 2016 г. в групата стартира проект за оценка на ефекта и необходимостта от промени в нейните вътрешни политики и процеси, които биха били засегнати от новия стандарт. В рамките на проекта е предвидено извършването на обучения на служителите, анализ на текущото прилагане на политики и процеси спрямо изискванията на МСФО 9, първоначално количествено изследване на очаквания ефект. На базата на тази подготовка, групата не очаква съществени промени по отношение на класификацията на финансовите й инструменти. Точният количествен ефект върху обезценката зависи от дефинираната методология за калкулиране на очакваните кредитни загуби и риск параметрите, свързани с тях. Проектът по пълното внедряване на изискванията на МСФО 9 продължава и през 2017 г.;

- *МСФО 15 Приходи по договори с клиенти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. - приет от ЕК).* Този стандарт е изцяло нов стандарт. Той въвежда цялостен комплекс от принципи, правила и подходи за признаването, отчитането и оповестяването на информация относно вида, сумата, периода и несигурностите във връзка с приходите и паричните потоци, произхождащи от договори с контрагенти. Стандартът ще замени действащите до този

момент стандарти, свързани с признаването на приходи, основно МСС 18 и МСС 11. Водещият принцип на новият стандарт е в създаването на модел от стъпки, чрез който определянето на параметрите и времето на прихода са съизмерими спрямо задължението на всяка от страните по сделката помежду им. Ключовите компоненти са: а) договори с клиенти с търговска същност и оценка на вероятността за събиране на договорените суми от страна на предприятието съгласно условията на дадения договор; б) идентифициране на отделните задължения за изпълнение по договора за стоки или услуги - отграничаемост от останалите поети ангажименти по договора, от които клиентът би черпил изгоди; в) определяне на цена на операцията – сумата, която предприятието очаква, че има право да получи срещу прехвърлянето на съответната стока или услуга към клиента – особено внимание се отделя на променливия компонент в цената, финансовия компонент, както и на компонента, получаван в натура; г) разпределение на цената на операцията между отделните задължения за изпълнение по договора – обичайно на база самостоятелната продажна цена на всеки компонент; и д) моментът или периодът на признаване на прихода – при успешното изпълнение на задължение по договора чрез трансфериране на контрола върху обещаната стока или услуга, било то в даден момент или за определен период във времето. Предположението е, че въвеждането на този стандарт може да доведе до следните промени: а) при комплексни договори, с обвързани продажби на стоки и услуги – ще е необходимо ясно разграничаване между стоките и услугите на всеки компонент и условие по договора; б) вероятност за промяна на момента на признаване на продажбата; в) увеличаване на оповестяванията; и г) въвеждане на допълнителни правила за признаването на приходи от определен тип договори – лицензии; консигнации; еднократно събирани предварителни такси; гаранции и др. под. Стандартът допуска както пълно ретроспективно приложение, така и модифицирано ретроспективно приложение, от началото на текущия отчетен период, с определени оповестявания за предходните периоди;

- *МСФО 15 Приходи по договори с клиенти – пояснения (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – не е приет от ЕК).* Тези пояснения са свързани с (а) идентифициране на задължения за изпълнение на базата на конкретни обещания за доставката на стоки или услуги, (б) идентифициране дали дружество е принципал или агент при предоставянето на стоки или услуги, и (в) трансфера на лицензии. Също така тази промяна дава и облекчения при преминаването към новия стандарт;

- *МСФО 16 Лизинги (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. - не е приет от ЕК).* Този стандарт е с изцяло променена концепция. Той въвежда нови принципи за признаване, измерване и представяне на лизинга чрез налагане на нов модел с цел да осигури по-достоверно и адекватно представяне на тези сделки както за лизингополучателя, така и за лизингодателя. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за лизинга - МСС 17. а) Водещият принцип на новия стандарт е въвеждането на еднотипен модел на счетоводно третиране на лизинга при лизингополучателите - за всички лизингови договори с продължителност от повече от 12 месеца ще се признава актив под формата на „право на ползване”, който ще се амортизира за периода на договора, и респективно, ще се отчита финансов пасив за задължението по тези договори. Това е и съществената промяна в при текущата отчетна практика. За краткосрочни или на много ниска цена лизинги се допуска изключение и запазване на практиката; б) При лизингодателите не би имало съществени промени и те биха продължили да отчитат лизингите по подобие на стария стандарт МСС

17 – като оперативни и финансови. Доколкото новият стандарт дава по-цялостна концепция, един по-подробен анализ на условията на договорите следва да се направи и от тяхна страна и е възможно и при тях (лизингодателите) да настъпят основания за прекласификация на определени лизингови сделки. Новият стандарт изисква разширяване на оповестяванията. Ръководството на дружеството-майка е в процес на задълбочено проучване на възможните ефекти и случаите на договори за наем и лизинг с клиенти, при които ще се наложат промени в прилаганата към настоящия момент счетоводна политика;

- *Подобрения в МСФО Цикъл 2014-2016 (м. декември 2016 г.) - подобрения в МСФО 12 (в сила за годишни периоди от 01.01.2017 г. – не е приет от ЕК), МСФО 1 и МСС 28 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – не са приети от ЕК).* Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятия. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) обхватът и изискванията към оповестяването по МСФО 12 са валидни и за дружества, класифицирани по реда МСФО като държани за продажба, за разпределение или като преустановени дейности; б) отменяне на някои изключения за прилагане на МСФО 1; и в) изборът на фондове за рисков капитал или други подобни предприятия относно оценката на техните участия в асоциирани или съвместни дружества по справедлива стойност в печалбата или загубата, който избор може да бъде правен на база индивидуална инвестиция, при първоначалното ѝ признаване (МСС 28);

- *КРМСФО 22 (променен) – Сделки с чуждестранна валута и авансови плащания (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – не е прието от ЕК).* Това разяснение се отнася за отчитането на транзакции или части от транзакции в чуждестранна валута при получаването на авансови плащания, преди признаването на самия актив, разход или приход. В тези случаи предприятията отчитат актив по предплатени суми (предплащания по доставки на активи или услуги) или задължение по отсрочени приходи (получени аванси от клиенти по продажби) и те се третира за немонетарни. При получаването на такива авансови плащания в чужда валута датата на транзакцията се използва за определяне на обменния курс, а ако има множество плащания – дата на транзакцията се определя за всяко отделно плащане. Ръководството на дружеството-майка е в процес на проучване на възможните ефекти.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2016 г., ръководството на банката е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на групата, а именно:

- *МСФО 2 (променен) Плащане на базата на акции – пояснения (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – не е приет от ЕК).* Тези пояснения уточняват следното: (а) третирането на условията, свързани с придобиване на безусловни права при оценката и отчитането на сделки с плащане на базата на акции, уреждани с парични средства; (б) подход за класификация на споразуменията за плащане на базата на акции с елементи на нетен сетълмент за целите на удържане на личен данък на лицата от самото предприятие (под формата на инструменти на собствения капитал) – въвеждане на изключение от общото правило за постигане на практическо улеснение тези транзакции да се класифицират, така

както щяха да се отчетат без опцията за нетен сетълмент; и (в) ново правило за отчитане при модификации на условията на транзакции за плащане на базата на акции, уреждани с парични средства към акции, уреждани чрез издаване на инструменти на собствения капитал;

- *МСФО 4 (променен) Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г. – не е приет от ЕК).* Тази промяна е свързана с необходимостта от синхронизиране на отчитането при компании, които издават застрахователни договори, които попадат и в обхвата на МСФО 9, като представя два подхода за отчитането на приходи или разходи при определени финансови активи – подход на наслагване и подход на отсрочване;

- *МСФО 10 (променен) Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия - относно продажба или вноска на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие (в сила за годишни периоди от 01.01.2016 г. – отложена процедура по приемане от ЕК за неопределен период).* Тази промяна възниква във връзка с непоследователност между изискванията и правилата на МСФО 10 и на МСС 28 (ревизиран 2011 г.) в случаите на транзакции от инвеститор към негово асоциирано или съвместно дружество. С нея основно се пояснява, че при транзакциите, които по съдържание са продажба или вноска на съвкупност от активи, но не са цялостен бизнес – печалбата или загубата се признава частично само до размера на дела на несвързаните инвеститори, а в случаите, когато транзакциите по същество са продажба или вноска на активи, които са бизнес по смисъла на МСФО 3 – печалбата или загубата се признава изцяло.

2.2.База за оценяване

Консолидираният финансов отчет на банката е изготвен на база историческата цена с изключение на финансовите инструменти на разположение за продажба, които са оценени на база справедлива стойност.

2.3. Функционална валута и валута на представяне

Дружеството–майка и дъщерните дружества водят своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приемат като функционална и отчетна валута за представяне. От 1 юли 1997 г. левът е фиксиран със Закона за БНБ към германската марка в съотношение BGN 1:DEM 1, а с въвеждането на еврото като официална валута на Европейския съюз от 1 януари 1999 г. фиксираното съотношение на двете валути е BGN 1.95583:EUR 1.

Данните в консолидирания финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

2.4.Прилагане на приблизителни оценки

Представянето на консолидирания финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на

консолидирания финансов отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност на, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени в *Приложение № 2.24*.

2.5. Дефиниции и принципи на консолидация

2.5.1. Дефиниции

Дружество-майка

Дружеството-майка е това дружество - инвеститор, което контролира едно или повече други дружества (предприятия). Притежаването на контрол означава, че инвеститорият е изложен на, или има права върху променливата възвращаемост от неговото участие в дружеството, в което е инвестирано, както и има възможност да окаже въздействие върху размера на тази възвращаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано.

Дружеството-майка е Търговска банка Д АД (*Приложение № 1*).

Дъщерно дружество

Дъщерно дружество е такова дружество, или друга форма на предприятие, което се контролира директно или индиректно от дружеството-майка .

Дъщерни дружества са: Д Лизинг ЕАД, Д Застрахователен Брокер ЕООД и Д имоти ЕАД (*Приложение № 1*).

2.5.2. Принципи на консолидация

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка Търговска банка Д АД и дъщерните дружества Д Лизинг ЕАД, Д Застрахователен брокер ЕООД и Д Имоти ЕАД, изготвени към 31 декември, която дата е датата на финансовата година на Групата.

Финансовите отчети на дъщерните дружества за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на същата счетоводна политика.

Консолидация на дъщерно дружество

Дъщерното дружество се консолидира от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата (крайно, от дружеството-майка) и спира да се консолидира от датата, на която се приема, че контролът се прехвърля извън Групата (крайно, от дружеството-майка).

Дъщерното дружество се консолидира по метода на пълната консолидация като финансовите отчети на дружеството-майка и дъщерното дружество се обединяват ред по ред, при прилагане на еднакви счетоводни принципи и унифицирана счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу нейния дял в собствения капитал на дъщерното дружество. Елиминирани са всички вътрешно-групови операции и разчети вкл. нереализираната вътрешно-групова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези консолидационни процедури.

Придобиване на дъщерно дружество

При придобиване на дъщерно дружество (предприятие) от Групата се използва методът на покупко-продажба. Цената на придобиване (предоставеното възнаграждение) включва справедливата стойност към датата на размяната на предоставените активи, възникналите или поети задължения и на издадените инструменти на собствен капитал от придобиващото дружество, в замяна на получаването на контрола над придобиваното дружество. Тя включва и справедливата стойност на всеки актив или пасив, който се явява резултат от споразумение за възнаграждение под условие. Самите разходи, направени във връзка с придобиването, се признават и отчитат директно в състава на текущите разходи за периода, когато се извършат.

Всички придобити разграничими активи, и поети пасиви и условните (изкристализирали) задължения в бизнес комбинацията, се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност към датата на размяната. Всяко превишение на цената за придобиване на дъщерното дружество (предприятие), над дела на придобиващото дружество в справедливата стойност на нетните придобити разграничими активи, пасиви и условни (изкристализирали) задължения, се третира и признава като репутация. Ако делът на придобиващото дружество в справедливата стойност на нетните придобити разграничими активи надвишава цената на придобиване на бизнес комбинацията, това превишение се признава незабавно в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход на Групата. Всяко неконтролиращо участие при бизнес комбинация се оценява на база “пропорционален дял в нетните активи” на придобиваното дружество.

Когато бизнес комбинацията по придобиването на дъщерно дружество се осъществява на етапи, на датата на придобиване всички предишни инвестиции, държани от придобиващия, се преоценяват до справедлива стойност, като получените ефекти от тази преоценка се признават в текущата печалби или загуба на Групата, вкл. всички предишно отчетени ефекти в другите компоненти на всеобхватния доход се рециклират.

Освобождаване от дъщерно дружество

При продажба или друга форма на загуба (трансфер) на контрол върху дъщерно дружество:

- Отписват се активите и пасивите (вкл. ако има принадлежаща репутация) на дъщерното дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрол;
- Отписва се неконтролиращото участие в това дъщерно дружество по балансова стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние към датата на загубата на контрола;
- Признава се полученото възнаграждение по справедлива стойност от сделката, събитието или операцията, довела до загубата на контрол;
- Рекласифицират се към печалби или загуби, или се трансферират директно към натрупани печалби всички компоненти на собствения капитал, представляващи нереализирани доходи или загуби – съгласно изискванията на съответните МСФО, под чиито правила попадат тези компоненти на собствения капитал;
- Признава се всяка резултатна разлика като „печалба или загуба” от освобождаване (продажба) на дъщерно дружество в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в текущата печалба или загуба), принадлежаща на дружеството-майка.

Сделки с неконтролиращото участие

Операциите с неконтролиращото участие се третират от Групата като сделки с лица, притежаващи инструменти на собствения капитал на Групата. Ефектите от продажби на дялове на дружеството-майка, без загуба на контрол, към притежатели на неконтролиращи участия не се третират като компоненти на текущата печалба или загуба на Групата, а като движения в компонентите на собствения ѝ капитал. И обратно, при покупки от дружеството-майка, без придобиване на контрол, на допълнителни дялове от участието на притежатели на неконтролиращи участия всяка разлика между платената сума и съответния придобит дял от балансовата стойност на нетните активи на дъщерното дружество се признава директно в консолидирания отчет за собствения капитал, обикновено към резерва „натрупана печалба”.

Когато Групата престане да притежава контрол и значително влияние, всяка оставаща малцинствена инвестиция като дял в капитала на съответното дружество, се преоценява по справедлива стойност, като разликата до балансовата стойност се признава в текущата печалба или загуба, като съответно всички суми преди признати в други компоненти на всеобхватния доход се отчитат така както при операция на директно освобождаване на всички асоциирани с първоначалната инвестиция (в дъщерното или асоциираното дружество).

2.6. Сравнителни данни

Групата представя сравнителна информация в този консолидиран финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.7. Валутни операции

При първоначално признаване всяка сделка в чуждестранна валута се отчита във функционалната валута (български лев), като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства и еквиваленти, кредити и вземанията, инвестиции в ценни книжа, задължения по депозити и други задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ ежедневно. Към 31 декември те се оценяват в български лева като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделките с чуждестранна валута по курсове, или отчитането на сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им към статия *“нетен доход от търговски операции”*.

2.8. Приходи от лихви и разходи за лихви

Приходите от лихви и разходите за лихви се признават в консолидирания отчет за

печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) на база на принципа на начисляване за всички лихвоносни финансови инструменти до степента, до която е вероятно за постъпване на стопанските изгоди за банката и приходът може надеждно да се измери. При приходите и разходите за лихви се използва метода на ефективния доход. Ефективният лихвен процент се определя като този процент, който точно дисконтира бъдещите входящи и изходящи потоци, които се очаква да се генерират през целия живот на даден финансов инструмент или за по-кратък период, ако това е уместно, до неговата нетна цена на придобиване. При изчислението на ефективния лихвен процент се вземат предвид всички договорни условия на съответния финансов инструмент, включително такси и други вътрешноприсъщи разходи, които се отнасят пряко до инструмента и са по същество част от ефективния лихвен процент, но без бъдещи кредитни загуби.

Приходите от лихви и разходите за лихви включват амортизация на всеки отбив или премия или други разлики между първоначалната стойност на лихвоносни инструменти и тяхната стойност на падеж, изчислявана на база ефективния лихвен процент.

Приходите от лихви включват реализирани лихвени доходи по дългови ценни книжа на разположение за продажба, лихви по депозити в други банки, договорни лихви по предоставени кредити и аванси на клиенти, дивиденди, както и такси и комисионни по предоставени кредити и аванси на клиенти, които са неразделна част от ефективния доход на финансовия инструмент.

Разходите за лихви се признават на принципа на начисляване и на база ефективен лихвен процент. Те включват лихвите по: привлечени депозити от банки, депозити от клиенти, както и по други дългосрочно привлечени средства.

2.9. Приходи от и разходи за такси и комисионни

Приходи от такси и комисионни за извършване на банкови услуги се признават за периода или към момента на изпълнението на услугата. Таксите и комисионните по банковите гаранции се признават на системна база през периода на съществуване на експозицията, при осигуряване на съпоставимост с разходите за оказване на услугата. Такси по кредитни ангажименти/улеснения, за които е по-скоро вероятно да се трансформират в отпуснат кредит се отлагат за признаване до отпускането и се включват при изчислението на ефективния лихвен процент. Тези такси или компоненти от такси относно ангажименти, за които е малко вероятно да доведат до отпускане на кредит, се признават за периода на ангажимента.

Разходите за такси и комисионни свързани с обслужването на ностро сметки при други банки се признават към момента или за периода на извършването на услугата, за която се отнасят.

2.10. Доходи или загуби от търговски операции

Резултатите от търговски операции включват: приходи от лихви от ценни книжа държани за търгуване, вкл. дивидентите от тях, печалбите или загубите от операции с ценни книжа държани за търгуване, печалбите или загубите от валутни операции в чуждестранна валута, както и нетната печалба или загуба от преоценки на валутни активи и пасиви.

2.11. Финансови инструменти

2.11.1. Финансови активи

Групата обичайно класифицира своите финансови активи в следните категории: ”кредити и вземания” (в които се включват и паричните средства и паричните еквиваленти), ”финансови активи на разположение за продажба” и ”финансови активи държани до падеж”. Класификацията е в зависимост от същността и целите на финансовите активи към датата на тяхното придобиване. Ръководството на групата определя класификацията на финансовите активи на групата към датата на първоначалното им признаване в отчета за финансовото състояние.

Обичайно групата признава в консолидирания отчет за финансовото състояние финансовите активи на ”датата на търгуване” – датата, на която се е обвързала да закупи съответните финансови активи. Това включва сделките по регулирана рамка – покупки и продажби на финансови активи, които предполагат уреждането на сделката и прехвърлянето на активите да става по общоприет начин, установен законово или като конвенция на съответния пазар. Кредитите и авансите от клиенти са признават при прехвърляне на средствата по сметката на клиента. Съответно, групата признава задължение към клиенти при постъпване на средстава в банката.

Всички финансови активи първоначално се оценяват по тяхната справедлива стойност плюс преките разходи по транзакцията, с изключение на финансовите активи по справедлива стойност през печалбата и загубата (в т.ч. за търгуване).

Финансовите активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние на групата, когато: а) правата за получаване на парични средства (потоци) от тези активи са изтекли; или б) са прехвърлени от банката; или в) тя е поела задължение да прехвърли получените от нея парични потоци на трето лице без съществена забава като е прехвърлила съществената част от рисковете и ползите от собствеността върху актива на друго дружество (лице), или ако тя нито е прехвърлила, нито е задържала съществена част от рисковете и ползите, то тя, обаче, е прехвърлила контрола върху актива.

Ако Групата продължава да държи съществената част от рисковете и ползите асоциирани със собствеността на даден трансфериран финансов актив, или е запазила контрола, тя продължава да признава актива в отчета за финансовото състояние, но признава и съответното обезпечено задължение (заем) за получените средства.

Финансовите активи и пасиви се нетират и нетната сума се отчита в консолидирания отчет за финансовото състояние на групата само в случаите, когато е налице законно основание признатите суми да се нетират, както и когато съществува намерението те да бъдат уредени на нетна база или реализирането на активите и уреждането на пасивите да бъде извършено едновременно.

(а) Кредити и вземания

Кредити и вземания са недеривативни финансови активи с фиксирани или установими плащания, които не се котират на активен пазар. Тази група финансови активи включва: парични средства по разплащателни сметки и депозити при Централната банка, вземания от

банки, предоставени кредити и аванси на клиенти, други вземания. Те се оценяват в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната амортизирана стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с направена обезценка. Лихвеният доход се признава на база ефективна лихва. Той се представя в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината).

Кредитите и авансите, които първоначално са възникнали в групата, се признават при фактическото отпускане на паричните средства или предоставяне на друг финансов или нефинансов актив на кредитополучателите и първоначално се оценяват по справедлива стойност, която обичайно е равна на стойността на предоставените парични средства и/или други активи.

Придобитите кредити и аванси от страна на групата се признават при получаване в значителна степен на всички ползи и рискове, произтичащи от собствеността, като първоначално се оценяват по стойността на платената сума или определената справедлива стойност на прехвърления актив.

(б) Финансови активи на разположение за продажба

Финансовите активи на разположение за продажба са недеривативни активи, които са предназначени с такава цел или не са класифицирани в друга група.

Групата класифицира като финансови активи на разположение за продажба дългови или капиталови ценни книжа, когато намерението е тези ценни книжа да се държат за неопределен период от време и същите могат да бъдат продавани при необходимост от ликвидни средства или при съществени промени в доходността или цената им.

Ценните книжа на разположение за продажба се оценяват последващо по справедлива стойност, определени чрез различни оценъчни модели: котиран пазарни цени, коригирани пазарни цени или модели, базирани на дисконтирани парични потоци.

Нереализираните печалби и загуби, произтичащи от промени в справедливата стойност на ценните книжа, класифицирани в групата „на разположение за продажба”, се признават директно в отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за промените в собствения капитал през друг всеобхватен доход, докато финансовият актив бъде продаден или бъде определен като обезценен. Тогава натрупаните печалби или загуби, включени в предходни периоди в собствения капитал, се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход за отчетния период (в печалбата или загубата за годината) по статията *“нетен доход от търговски операции”*.

През периода на държане на дългови инструменти, класифицирани на разположение за продажба, групата признава приходи от лихви чрез прилагане на метода на ефективния лихвен процент.

Дивиденди по акции, класифицирани като финансови активи на разположение за продажба, се признават и отчитат в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия *„други доходи от дейността, нетно”*, към момента, когато се установи, че групата е придобила правото върху тези дивиденди.

При прекласификация на финансов актив от категория „държан за продажба” в категория „държан до падеж”, справедливата стойност на съответния актив на дата на прекласификацията се приема за амортизирана стойност. В следствие активът, както и всяка печалба или загуба, отчетена до датата на прекласификацията в друг всеобхватен доход се амортизират до падеж по метода на ефективната лихва.

Прекласификацията на финансови активи от категория държан за продажба в категория държан до падеж се прави само, когато е налице промяна в намерението и възможността на групата да държи този актив до падеж.

Групата не може да прекласифицира финансов актив като държан до падеж ако през текущата финансова година или през двете прехождаци я години е продавала или прекласифицирала повече от незначителна част от портфейла държан до падеж преди падежа му.

(в) Финансови активи държани до падеж

Финансови активи държани до падеж са такива недеривативни инструменти, които представляват дългови ценни книжа, с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати, спрямо които банката при тяхното придобиване има положително намерение и възможност да държи до настъпването на падежа им независимо, че същите са търгуеми на борса. Тези активи се оценяват първоначално по тяхната цена на придобиване, а последващо – по амортизирана стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с обезценка, ако има такава. Последната се представя в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход по статия „*нетни загуби за обезценка на финансови активи*”.

Приходите от тях се признават и представят на база ефективен лихвен доход в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*нетен доход от лихви*”.

Групата може да прекласифицира актив от категорията финансови активи „държани до падеж” в категорията финансови активи „на разположение за продажба” и съответно до го продаде само ако: а) активът е толкова близо до падежа или датата на изкупуване (до три месеца), че промените в пазарния процент или лихва няма да имат значителен ефект върху справедливата стойност на финансовия актив; б) прекласификацията се случва, след като групата е събрала в значителна степен първоначалната главница на всички финансови активи посредством насрочени плащания или предплащания или в) прекласификацията се отнася за изолирано събитие, което е извън контрола на групата, не е повтаряемо събитие и групата не е имала разумни причини да го очаква.

Ако групата прекласифицира и продаде съществен размер от портфейла си „държан до падеж” преди падеж или в случаи, различни от посочените тогава, тя: а) престава да квалифицира книжа в категория „държани до падеж” за следващите две години; и б) всички нейни съществуващи към момента книжа в категория „държани до падеж” се прекласифицират в категорията „държани за продажба” и се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние по справедлива стойност.

(2) Споразумения за репо сделки

Дружествата от групата сключват договори с ценни книжа по силата на споразумения за обратна продажба/покупка на идентични книжа на предварително определена бъдеща дата по определена фиксирана цена (репо-споразумения). Закупените книжа, подлежащи на обратна продажба (обратно репо) на определена бъдеща дата не се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние. Изплатените суми се отчитат като вземания по репо-споразумения с клиенти и/или банки, обезпечени със съответните ценни книжа. Разликата между покупната цена и цената за обратна продажба се третира като лихва и се начислява за периода на споразумението, като се прилага методът на ефективния лихвен процент.

Ценните книжа, продадени по споразумения за обратно откупуване (репо), продължават да се отчитат в консолидирания отчет за финансовото състояние като активи по справедлива стойност в печалбата и загубата или като активи на разположение за продажба. Получените суми от продажбата се отчитат като задължения по репо-сделки. Разликата между продажната цена и тази на обратната покупка се третира като разход за лихва и се начислява за периода на споразумението на база на метода на ефиктивната лихва.

Обезценка на финансови активи

Всички финансови активи класифицирани в групите: “кредити и вземания”, “финансови активи държани до падеж”, “финансови активи на разположение за продажба” подлежат на преглед за обезценка. На всяка дата на консолидирания отчет за финансовото състояние ръководството прави оценка дали са налице обективни доказателства и съществуват ли индикатори за обезценка на финансов актив или на група от финансови активи от тези категории.

(а) Кредити и вземания от банки и други клиенти

Към датата на всеки консолидиран отчет за финансовото състояние ръководството на дружеството-майка (банката) прави преценка дали има обективни доказателства, че за дадени индивидуални кредити и вземания или група кредити и вземания със сходни характеристики и кредитен риск са налице индикатори за загуби от обезценка. За даден кредит или група кредити или други вземания са налице индикатори за обезценка, когато има обективни доказателства, че е възникнала загуба от обезценка в резултат на едно или няколко събития, които са се случили след първоначалното признаване на актива и тези събития са оказали влияние върху бъдещите парични потоци от актива, като това влияние може да се оцени.

Критериите, които банката използва, за да определи дали са налице обективни доказателства за загуби от обезценка са: неспазване (забава) на договорените плащания за главницата и лихвите; значителни финансови затруднения изпитвани от длъжника и за генериране на достатъчни по размер парични потоци; нарушения на ключови условия и показатели, заложи в договора за кредит; влошаване на финансовото, пазарното и конкурентното положение на длъжника; влошаване на състоянието и качествата на обезпеченията, предоставени от длъжника; стартиране на процедури по ликвидация и/или несъстоятелност на кредитополучатели и др. подобни индикатори.

При индивидуално наблюдаваните и оценявани кредити и вземания стойността на загубата от обезценка се измерва като разликата между стойността в отчета за финансовото състояние на даденото вземане и възстановимата му стойност, която представлява настоящата стойност на очакваните парични потоци от това вземане, вкл. възстановими от гаранции и обезпечения, дисконтирани по оригинален ефективен лихвен процент (специфични обезценки). Загубите от обезценка се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) по статия „нетни загуби за обезценка на *финасови активи*”. Лихвеният доход от обезценено вземане продължава да се начислява и признава спрямо новата му балансова стойност, след обезценка, като се прилага ефективният лихвен процент, с който са дисконтирани бъдещите парични потоци за целите на изчислението на обезценката.

При колективно наблюдаваните и оценявани кредити и вземания стойността на загубата от обезценка се измерва на база усреднени параметри за загуба от обезценки по групи кредити със сходни характеристики и риск, които параметри са установени чрез исторически опит и статистически наблюдения и изчисления, и наблюдавани индикатори за тип длъжник, тип кредити, просрочие и тип обезпечение (колективна обезценка). Натрупаните начислявани загуби от обезценка се отчитат в специални корективни сметки. За тези компоненти на кредитния портфейл към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние, при които все още няма изкристализирани на индивидуално ниво събития за настъпила загуба от обезценка, се извършва тест за обезценка на ниво група кредити със сходни характеристики – индустрия, тип, локация, тип обезпечения, тип длъжник, цел на кредита, просрочие, и други уместни факти и обстоятелства. Загуба от обезценка се признава, когато на база на минал опит на банката, както и на нейни текущи наблюдения за тенденции на развитие на този тип група, се идентифицират такива общи събития, които се явяват индикатор за възникнали загуби - настоящите икономически условия и стопанската среда, в които оперират кредиторите и други фактори, които оказват влияние върху кредитния портфейл, но не са свързани с конкретна експозиция. В този случай банката признава колективна обезценка за покриване на общ кредитен риск на портфейлна основа.

Банката текущо оценява дали има обективни доказателства за обезценка по отношение на всяка конкретна кредитна експозиция или друго вземане независимо дали е индивидуално съществена. За целта всеки кредит се класифицира в една от следните рискови кредитни групи, приети от банката – “редовни кредити”, “кредити под наблюдение”, “необслужвани” или “загуба” в зависимост от продължителността на забава на договорените плащания на главницата и/или на лихвата и на база на анализ на финансовото състояние на длъжника, източниците за погасяване на задълженията му към банката и вида, качеството и стойността на приетото обезпечение.

Изчисленията на сумите на обезценките се извършват от банката на база вътрешно разработени политики, правила и техники.

В банката ежесечно се извършва преглед и анализ на всички кредити и вземания за оценка на рисковите експозиции, както и на кредитите, на които е направена обезценка, като се анализират всички настъпили нови събития, обстоятелства и факти. Всяка следваща промяна в размера и срока на очакваните бъдещи парични потоци, сравнени с предварителните очаквания, водят до промяна в приблизителната оценка за загубата от обезценка, като тя се

счетоводно признава под формата на допълнителна загуба или възстановяване на признати загуби, и се представя в увеличение или намаление на загубите от обезценка в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*нетни загуби за обезценка на финансови активи*”. Загубата от обезценка се намалява само при подобряване качеството на кредита, при което съществува достатъчна вероятност за своевременно събиране на главницата и лихвата в съответствие с първоначалните условия, включени в договора за заем. Последващите възстановявания или намаления на обезценки, които се дължат на събития, възникнали след тях, се отразяват като реинтегриране в консолидирания отчет запечалбата или загубата и другия всеобхватен доход.

Когато един кредит или друго вземане са напълно несъбираеми, те се отписват срещу натрупаните за него суми за загуби обезценки по корективната сметка. Такива кредити и вземания се отписват само след като всички необходими правни процедури са били направени и сумата на окончателната загуба е била установена.

(б) Финансови активи на разположение за продажба

Финансовите активи “на разположение за продажба” се обезценяват в случай, че съществуват обективни доказателства, които показват значителен и продължителен спад в справедливите цени на съответния актив или група активи. За финансови активи отчетени по цена на придобиване – те се обезценяват когато съществуват доказателства, че балансовата им стойност е по-висока от тяхната очаквана възстановима сума.

При дълговите инструменти банката оценява индивидуално дали са налице обективни доказателства за загуба от обезценка като следва подход, аналогичен на този при финансовите активи от категорията на „кредити и вземания” - трайни тенденции за намаления на очакваните бъдещи парични потоци и/или трайно намаление на стойността на основното обещание (ако има такова). Затова загубата от обезценка се явява разликата между тяхната амортизирана стойност и текущата справедлива стойност, намалена с вече признати в предишни периоди загуби от обезценка в текущата печалба или загуба. Справедливата стойност на дълговите финансови инструменти се определя на база котираните пазарни цени или по метода на дисконтирани парични потоци по текущ пазарен лихвен процент за сходен финансов актив. Лихвеният доход от обезценен финансов дългов актив на разположение и за продажба продължава да се начислява и признава спрямо новата му балансова стойност, след обезценка, като се прилага ефективният лихвен процент, с който са дисконтирани бъдещите парични потоци за целите на изчислението на обезценката. Ако в последващи периоди, възникне ново събитие, в резултат на което да се увеличи справедливата стойност на инструмента, то възстановяването на обезценката също се отчита през печалбата или загубата за годината

Доказателства за обезценка на капиталови инструменти са налице когато се наблюдава трайно и значително намаление на справедливата стойност на инструмента под цената на придобиване. Банката е приела за значително, повече от 30% спад в справедливата стойност и продължителност, повече от 6 месеца за котираните на активни пазари капиталови инструменти.

Индикатори за обезценка при капиталови инструменти, които не се котират на

активни пазари са събития и факти, които могат да засегнат качеството както на контрагента, така и на държавата на контрагента. По отношение на качеството на контрагента банката анализира и следи за негативни събития, свързани с качество на активите, капитал, доходност, ликвидност, регулаторна среда, финансова среда, акционерна структура, качество на мениджмънта, продуктова диверсификация, партньорства и стратегическа значимост. По отношение на качеството на държавата, банката следи и анализира негативни събития, свързани с влошаване на икономическите условия, политически или социални сътресения, натрупване на прекомерни бюджетни, квази бюджетни и други дефицити, натрупване на публични дългове, влошаване на пазарната среда и загуба на възможност за рефинансиране на падежиращ дълг чрез финансовите пазари, обезценяване или девалвация на валутата на държавата, забрана върху плащания или доставки.

Възстановимата стойност на капиталовите инструменти се определя на база оценъчни модели, използващи метода на дисконтираните парични потоци спрямо прогнози за развитието на предприятието, издател на инструмента. В тези случаи сумата на натрупаните загуби, представляваща разликата между цената на придобиване на капиталовия инструмент и текущата му справедлива или /възстановима стойност, се прехвърля от компонента на собствения капитал в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*нетни загуби от обезценка на финансови активи*”. Възстановяването на призната загуба от обезценка на капиталови инструменти държани за продажба не се възстановява през текущата печалба или загуба. Всички последващи увеличения на справедливата стойност се признават отново в компонент на собствения капитал, през друг всеобхватен доход.

(в) Финансови активи държани до падеж

Финансовите активи “държани до падеж” се оценяват индивидуално в случай, че съществуват обективни доказателства за обезценка. Походът за определяне на загубите от обезценка е аналогичен на този на финансови активи от категорията на „кредити и вземания”. В случай, че са налице такива доказателства, обезценката се определя като разлика между балансовата стойност (амортизираната стойност) на финансовия актив и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци.

Сумата на загубата от обезценката се признава текущо в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*нетни загуби от обезценка на финансови активи*”.

2.11.2. Финансови пасиви и инструменти на собствен капитал

Групата класифицира своите задължения, дълговите инструменти и инструменти на собствен капитал или като финансови пасиви или като собствен капитал в зависимост от същността и условията в договор със съответния контрагент относно тези инструменти. Дружествата от групата определят класификацията на финансовите си пасиви в момента на тяхното възникване. Всички финансови пасиви притежавани от групата са класифицирани като други финансови пасиви и се отчитат по амортизирана стойност.

Финансовите пасиви на групата включват: задължения към банки и клиенти по

привлечени депозити, привлечени средства по договори за кредит и други договори и други текущи задължения.

Първоначално те се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо – по амортизирана стойност по метода на ефективната лихва.

Разходите за лихви се отчитат текущо в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) систематично за периода на инструмента.

Финансовите пасиви се отписват когато задължението по тях се уреди, отмени или насрещната страна загуби правото си на упражняване.

2.12. Лизинг

2.12.1. Финансов лизинг

Групата като лизингодател

Финансовият лизинг, при който се трансферира извън групата съществената част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива, предоставен под финансов лизинг, се изписва от състава на активите на лизингодателя и се представя в консолидирания отчет за финансовото състояние като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Разликата между балансовата стойност на отдадения под финансов лизинг актив и незабавната (справедливата му продажна) стойност се признава в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в началото на лизинговия договор (при предаването на актива). Приходите от финансов лизинг се разпределят по счетоводни периоди, така че да отразяват постоянна периодична норма на възвръщаемост спрямо все още неизплатената част от нетната инвестиция на групата, свързана с лизинга и се отчитат като лихва в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в статията “*приходи от лихви*”.

Групата като лизингополучател

Финансовият лизинг, при който се трансферира към групата съществената част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в консолидирания отчет за финансовото състояние на лизингополучателя като се представя като имоти или машини и оборудване под лизинг по цена на незабавна продажба или ако е по-ниска, по настоящата стойност на минималните лизингови плащания. Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихвата) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в статията “*разходи за лихви*”.

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

2.12.2. Оперативен лизинг

Групата като лизингодател

Лизингодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на нейните дълготрайни материални активи като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът на групата като лизингодател по договори за оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг и се представя в консолидирания отчет за печалбата или загубата или другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) в статията „*други доходи от дейността, нетно*”.

Групата като лизингополучател

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в консолидирания отчет за финансовото състояние на лизингополучателя.

Плащанията от страна на групата като лизингополучател във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в консолидирания отчет за печалбата или загубата или другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) на база линеен метод за периода на лизинга и са представени в статията „*други административни разходи*”.

2.13. Имоти и оборудване

Имотите и оборудването (дълготрайните материални активи) на групата са представени в консолидирания финансов отчет по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално оценяване

При първоначалното си придобиване имотите и оборудването се оценяват по цена на придобиване, която включва покупната цена, вкл. митнически такси и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и др.

Групата е определила стойностен праг от 150 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се третират като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от групата подход за последваща балансова оценка на имотите и оборудването е модела на себестойността по МСС 16 – цената на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Методи на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация на имоти и оборудване. Полезният живот по групи активи е определен в съответствие с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване и е както следва:

	години	%
▪ Сгради	65	1,5
▪ Машини, компютърна техника и оборудване	6,7-7	15-50
▪ Инвентар	6,7	15
▪ Автомобили	4	25
▪ Подобрения на наети помещения - за срока на наемния договор		

Определеният срок на годност на оборудването се преглежда в края на всяка година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира проспективно.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини, съоръжения и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части или на преустройство и реконструкция, се капитализират към стойността на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от стойността на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имоти и оборудване в консолидирания отчет за финансовото състояние подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че те биха могли да се отличават трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имоти и оборудване е по-високата от двете: справедливата стойност без разходите за продажба или стойността в употреба. За определянето на стойността в употреба на активите, бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината), по статия „*нетни загуби от обезценка на нефинансови активи*”.

Печалби и загуби от продажба

Имотите и оборудването се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат.

Печалбите или загубите от продажба на активи се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние на актива към датата на продажбата. Печалбите и загубите от продажба се признават в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*други доходи от дейността, нетно*”.

2.14. Инвестиционни имоти

Групата третира като инвестиционни имоти, притежавани от нея недвижими имоти, които представляват сгради и части от сгради, отдавани под наем, земи, принадлежащи към отдаваните под наем сгради и такива, придобивани и държани с трайна инвестиционна цел.

Групата придобива имоти, които са служили като обезпечение по необслужвани кредити като ги класифицира като инвестиционни, когато нейното намерение е да ги отдава дългосрочно под наем или заради очаквано в бъдеще нарастване на стойността на имота, поради определени негови качества и предимства.

Първоначално оценяване

Инвестиционните имоти първоначално се оценяват по цена на придобиване. Цената на придобиване на закупен инвестиционен имот включва неговата покупна цена и всички разходи, които могат пряко да бъдат отнесени към актива - професионални хонорари, комисионни за брокери, данъци по придобиване на имота и др. В първоначалната оценка се включват всички трайно прикрепени дълготрайни материални активи и други активи, без които инвестиционният имот не би могъл да осъществява предназначението си. Цената на придобиване на инвестиционните имоти, придобити като обезпечение по необслужвани кредити обичайно е цената, определена на публичната продан или договорената между двете страни цена.

Последващо оценяване

Инвестиционните имоти са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние по историческа цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Последващите разходи, свързани с инвестиционен имот, се отразяват като увеличение на балансовата му стойност, когато водят до увеличаване на очакваните икономически изгоди спрямо първоначално определените. Всички други последващи разходи по поддръжката на имота се признават като текущи разходи за периода, през който са направени.

Методи на амортизация

Групата използва *линеен метод на амортизация* на сградите, включени в групата на инвестиционните имоти. Полезният живот по сградите, компоненти на инвестиционните имоти е в рамките на диапазона от 25-65 години. Земята не се амортизира.

Трансфери от и към групата “инвестиционните имоти” се прави когато има промяна в употребата на даден имот.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на инвестиционните имоти в консолидирания отчет за финансовото състояние подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че те биха могли да се отличават трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната стойност в консолидирания отчет за финансовото състояние, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Загубите от обезценка се отчитат в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) към статията “*нетни загуби от обезценка на нефинансови активи*”.

Печалби и загуби от продажба

Инвестиционните имоти се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат.

Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “инвестиционните имоти” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към статията “*други доходи от дейността, нетно*” в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината).

2.15. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени в консолидирания финансов отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Методи на амортизация

В групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот по групи активи, както следва:

	Години	%
▪ Програмни продукти	5	20
▪ Лицензии	6,7	15

Обезценка на активи

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) към статията “*нетни загуби от обезценка на нефинансови активи*”.

Печалби и загуби от продажба

Нематериалните активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината) към статията “*други доходи от дейността, нетно*”.

2.16. Активи държани за продажба

Нефинансови активи се класифицират като държани за продажба, ако тяхната балансова стойност ще бъде възстановена чрез продажба, а не чрез продължаваща употреба в дейността на дружествата от групата. Тези активи, обичайно, са били първоначално приети от групата като обезпечения и се придобиват в следствие от нея в резултат на замяна “дълг срещу собственост” от кредитополучатели, които не обслужват своите задължения съгласно договорните условия по кредита.

Активите, класифицирани в тази група, са налични за незабавна продажба в тяхното настоящо състояние. Те се класифицират в тази категория само тогава, когато ръководството на дружествата от групата има ясни намерения и приоритети да извърши продажбата в обозримо бъдеще (до 1 година) като за целта са и започнати процедури по активно търсене на купувачи.

Активи, класифицирани като държани за продажба, се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние отделно и се оценяват по по-ниската от балансовата стойност (първоначално, цена на придобиване) и справедливата им стойност, намалена с преките очаквани разходи по продажбата. Признатата обезценка се представя към статията “*нетни загуби за обезценка нефинансови активи*” в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината).

Активите от тази класификационна група не се амортизират.

2.17. Активи, придобити от обезпечения

Активи, представляващи имоти и оборудване, придобити срещу дълг под формата на пълно или частично удовлетворение по даден кредит, първоначално се оценяват по цена на придобиване, включваща разходите по сделката.

След първоначалното си признаване, тези активи се оценяват по по-ниската от: тяхната балансова стойност или нетната им продажна цена.

Активите, придобити от обезпечения се представят в консолидирания отчет за финансовото състояние към позицията „*други активи*” (Приложение № 24). Печалбите или загубите, свързани с реализацията на тези активи се представят в консолидирания отчет за печалбите или загубите и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината) по статия „*други доходи от дейността, нетно*”.

2.18. Провизии и условни задължения

Провизии се признават, когато дружествата от групата имат настоящо конструктивно или правно задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно че уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството на дружествата от групата към датата на консолидирания отчет за финансовото състояние за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение. Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен.

Условните задължения са задължения възникнали в резултат на минали събития, съществуването на които може да се потвърди само от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не могат да бъдат напълно контролирани от групата или не е вероятно да се появи необходимост от изходящ поток от ресурси за погасяване на задължението. Същите не се признават в консолидирания отчет за финансовото състояние, но подлежат на специално оповестяване (*Приложение № 31*).

Дружеството-майка предоставя в хода на обичайната си дейност банкови гаранции с характер на заместител на кредит, гаранции за добро изпълнение, тръжни, митнически гаранции, акредитиви на своите клиенти. Тя ги третира като условни ангажименти до настъпване на събитие, което води до възникване на реално задължение за нея да направи плащане към контрагент на нейния клиент, в чиято полза е издадена съответната гаранция. Такова събитие е предявяване към банката за плащане на поетия ангажимент. В тези случаи банката признава размера на гарантираната сума като балансов дълг.

2.19. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения със служителите на дружествата от групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналят е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в консолидирания отчет за печалбата или загубата или другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удръжки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки консолидиран финансов отчет дружествата от групата правят оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите за самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на дружествата от групата като работодател в България е да извършва задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), фонд “Гарантиране вземания на работниците и служителите” (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от дружествата в групата, в качеството им на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд “Пенсии”, фонд “ОЗМ”, фонд “Безработица”, фонд “ТЗПБ”, както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от групата вноски по плановете с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда дружествата от групата в качеството им на работодател в България са задължени да изплащат на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в консолидирания отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал”, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, в статията „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет банката назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните му задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиран в България, където функционира и самата банка.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовото и осигурително законодателство в България, дружествата от групата като работодател имат задължение да изплатят при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Банката признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база публично анонсиран план, вкл. за реструктуриране, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.20. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на дружествата от групата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2016 г. е 10 % (2015 г.: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на банката към датата на консолидирания финансов отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда към края на всеки отчетен период и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или

компенсиранни.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в консолидирания отчет за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата (РБългария), в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Към 31.12.2016 г. отсрочените данъци върху печалбата на дружествата от групата са оценени при ставка, валидна и за 2017 г., която е в размер на 10% (31.12.2015 г.: 10%).

2.21. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти за целите на консолидирания отчет за паричните потоци се състоят от парични средства в брой, по разплащателни сметки в други банки, предоставени депозити на други банки - на виждане и/или с оригинален срок до 3 месеца, както и салда по сметките с Централната банка, които са свободни от всякакви ограничения.

2.22. Акционерен капитал и резерви

Търговска банка Д АД е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на **акционерен капитал**, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите на банката (дружеството-майка). Акционерите отговарят за задълженията на банката до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност.

Акционерният капитал представлява неподлежащия на разпределение капитал на банката и е представен по номиналната стойност на издадените акции.

Банката и акционерните дъщерни дружества от групата са задължени да формират **Фонд Резервен (законов резерв)**, съгласно изискванията на Търговския закон от разпределение на печалбата (*Приложение 29*).

Резервът по финансови активи на разположение за продажба е формиран от разликата между балансовата стойност на финансовите активи на разположение за продажба и техните справедливи стойности към датата на извършване на преоценката. Преоценъчният резерв се прехвърля към текущите печалби и загуби в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, когато финансовите активи се продадат или при наличие на трайни и продължителни обезценки.

Дивиденди върху обикновените акции се признава като задължение и се намалява за сметка на натрупаните печалби, когато има решение на Общото събрание на акционерите.

2.23. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на групата се оценяват и представят на повтаряща се база и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. Такива са:

а) за целите на оценката и представянето по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет:

- ✓ *финансови инструменти* - ценни книжа на разположение за продажба.

б) за целите на оповестяването по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет:

- ✓ *финансови инструменти* - ценни книжа, държани до падеж; вземания от банки; предоставени кредити и аванси на клиенти; задължения към банки и задължения към клиенти;
- ✓ *нефинансови активи* - инвестиционните имоти; активи държани за продажба.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които дружествата от групата задължително имат достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

В дружеството-майка са разработени вътрешни правила и процедури по измерването на справедливата стойност на различните видове активи и пасиви.

Групата прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. – да минимизира използването на ненаблюдаема информация.

Тя използва и трите допустими подхода, *пазарния, приходния и разходния подход*, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котирувани пазарни цени, пазарни аналози и дисконтирани парични потоци.

При наличие на активен пазар, групата използва директни котирувани (некоригирани) цени за определяне на справедливата стойност на съответния финансов инструмент.

В случаите, когато пазарът за даден финансов инструмент не е активен, групата установява справедливата стойност, използвайки определена техника за оценка. Техниките за оценка включват използване на скорошни преки сделки между информирани, съгласни страни

(ако има такива), справка с текущата справедлива стойност на други инструменти, които са сходни по същество, дисконтирани парични потоци и модели с цени на опции. Избраната техника за оценка използва максимално пазарните данни, разчита възможно най-малко на специфични за банката оценки, включва всички фактори, които участниците в пазара биха взели предвид при определянето на цена, и е съвместима с приетите икономически методологии за ценообразуване на финансови инструменти. Данните за техниките за оценка разумно представят пазарните очаквания и измервания за факторите на риск и доходност, присъщи на финансовия инструмент. Групата проверява техниките за оценка и тества валидността им, използвайки цени от явни текущи пазарни транзакции със същия инструмент или основани на други налични явни пазарни данни.

Справедливите стойности отразяват кредитния риск на инструмента и включват корекции за отчитане на кредитния риск на дружествата от групата и на отсрещната страна при необходимост. Оценките на справедливата стойност, получени от модели, се коригират според всички останали фактори, като ликвиден риск или несигурност на модела, до степента, в която според групата трето лице, участващо на пазара, би ги взело под внимание при оценяване на сделка.

Определянето на справедливата стойност на нефинансови активи се прилага периодично (ежегодно). При определяне на справедливата стойност на инвестиционните имоти за целите на оповестяване в консолидирания финансов отчет, групата използва експертната на външни независими лицензирани оценители. Изборът на оценители се прави на база следните критерии: прилагани професионални стандарти, професионален опит и познания; репутация и пазарен статус. Периодично се преценява необходимостта от ротация на външните оценители. Приложението на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между външните експерти-оценители и съответните отговорни лица на дружествата от групата. Финалните оценки на справедливата стойност подлежат на одобрение от дружествата от групата. Справедливата стойност на активите, държани за продажба е договорената продажна цена между дружествата от групата и съответния купувач.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват в консолидирания финансов отчет по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котирани цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

Групата прилага справедлива стойност и от трите нива на йерархията.

За активите и пасивите, които се оценяват по справедлива стойност в консолидираните финансови отчети на повтаряема база, дружествата от групата правят преценка към датата на всеки отчет дали е необходим трансфер в нивата на йерархия на

справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

За целите на оповестяванията на справедливата стойност, групата обобщава съответните си активи и пасиви на база тяхната същност, основни характеристики и рискове, както и на съответното йерархично ниво на справедливата стойност (*Приложение № 2.24.2.1 и Приложение № 2.24.2.2*).

2.24. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на банката. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за консолидирания финансов отчет, са оповестени както следва:

2.24.1. Загуби от обезценка на кредити и аванси

Към датата на всеки консолидиран финансов отчет банката извършва преглед на своите кредитни портфейли с цел да установи наличие и изчисли загубите от обезценката. При определяне на това дали да се признае загуба от обезценка в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалбата или загубата за годината), ръководството на банката преценява дали са налице и какви са видимите индикатори и данни като обективни доказателства, които да посочват, че съществува измеримо намаление на очакваните парични потоци от кредитния портфейл като цяло, или респективно намаление, свързано с конкретен кредит от този портфейл. Такива индикатори и данни са тези, които посочват съществуването на неблагоприятна промяна във възможностите за плащане от страна на кредитополучателите от определена група или от конкретен кредитополучател, или наличие на национални, икономически или други условия, които са свързани с определен риск за дадена група/вид кредити. При анализа на рисковете от загуби от обезценка и несъбираемост кредитите се групират в рискови кредитни групи при три основни критерии: финансово състояние и финансови резултати, вкл. възможности за генериране на собствени парични потоци, проблеми в обслужването, вкл. просрочие на лихви и падежирани главници и предоставено обезпечение, като вид и възможност за реализация.

При определянето на схемата на бъдещите парични потоци, ръководството на банката използва приблизителни оценки, преценки и предположения на базата на историческия си опит за загуби от активи, които притежават сходни характеристики на кредитен риск (колективна обезценка). Аналогичен подход се използва и за оценка на ниво индивидуални кредити, като се взема предвид и качеството на обезпеченията (специфична обезценка). Методологията и използваните предположения, за извършване на приблизителна оценка на размера и времето на получаване на бъдещите парични потоци, се преглеждат редовно, за да се минимизират разликите между направената приблизителна оценка на загубите и размера на действителните загуби (*Приложение № 8*).

2.24.2. Определяне на справедлива стойност

2.24.2.1. Определяне на справедлива стойност на финансови инструменти

а) финансови инструменти, оценявани по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет

Притежаваните от групата ценни книжа на разположение за продажба, представляващи: а) дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (държавните ценни книжа - облигации); б) корпоративни акции или дялове в капитала на други дружества и предприятия (малцинствено участие) и в) корпоративни облигации, се оценяват и представят в консолидирания отчет за финансовото състояние по справедлива стойност (Ниво 1). Възприетата от групата политика на оценяване предвижда определяне на средна цена между котировки „купува” и „продава” за последния работен ден от отчетния период (година), публикувани от международна информационна система в областта на финансовите инструменти, като се елиминират най-високата и най-ниската котировка (екстремни стойности).

б) финансовите инструменти, които не се оценяват по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет

Групата категоризира финансовите инструменти, които не се оценяват по справедлива стойност в консолидирания финансов отчет, но за които се изисква оповестяване на справедливата стойност в следните категории: *парични средства и вземания от Централната банка; вземания от банки; предоставени кредити и аванси на клиенти; ценни книжа, държани до падеж; задължения към банки и задължения към клиенти*. Групата определя справедливата стойност на тези категории финансови активи и пасиви, като са използвани следните техники и предположения:

Парични средства и вземания от Централната банка

Тази позиция включва парични средства в брой и наличности по разплащателни сметки в БНБ, включително минимални задължителни резерви.

Справедливата стойност *на паричните средства в брой* съвпада изцяло с тяхната балансова и номинална стойност. За тази позиция, групата класифицира справедливата й стойност в Ниво 1 от йерархията на справедливата стойност.

Справедливата стойност *на наличностите по разплащателни сметки в БНБ, включително минималните задължителни резерви* е близка или съвпада с балансовата (амортизираната) им стойност. Групата класифицира тези позиции в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Вземания от банки

Вземанията от банки включват междубанкови депозити и ностро сметки.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет *до 3 месеца*, съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и

оригинален матуритет *над* 3 месеца е определена чрез метода на дисконтираните парични потоци при прилагане на осреднени актуални лихвени проценти, котиран на паричния пазар за инструменти с подобен риск и матуритет.

Групата класифицира *вземанията от банки* в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Предоставени кредити и аванси на клиенти

Предоставените кредити и аванси на клиенти са представени нетно, след приспадане на начислената обезценка. Определянето на справедливата стойност на *кредитите и аванси на клиенти* се базира на оценъчни модели, като техники на дисконтирани парични потоци и е класифицирана от групата в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

Входящите данни за оценъчните техники включват очаквани парични потоци за живота на кредита и осреднени лихвени нива за съответната срочност и валута, публикувани от БНБ. За кредити, класифицирани като загуба, групата признава за справедлива стойност дисконтираната балансова стойност на кредита.

Ценни книжа, държани до падеж

Справедливата стойност на *ценните книжа, държани до падеж*, представляващи дългови ценни книжа с фиксирани или определяеми плащания и фиксирани матуритетни дати (държавните ценни книжа – облигации и корпоративни облигации), се базира на осреднени пазарни котировки на активен пазар и е класифицирана в Ниво 1 от йерархията на справедливата стойност. Тя е определена от групата като средна цена между котировки „купува” и „продава” за последния работен ден от отчетния период (година), публикувани от международна информационна система в областта на финансовите инструменти, като са елиминирани най-високата и най-ниската котировка (екстремни стойности).

Други финансови активи

Другите финансови активи основно включват вземания по договор за наем и разплащания по картови транзакции.

Справедливата стойност на тези позиции съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност, доколкото характерът им е краткосрочен.

Групата класифицира *другите финансови активи* в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

Задължения към банки

Задълженията към банки включват получени депозити и привлечени средства под формата на кредити.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет *до* 3 месеца, съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и

оригинален матуритет над 3 месеца се базира на дисконтираните парични потоци при прилагане на осреднени лихвени проценти, котиран на паричния пазар за инструменти с подобен риск, валута и матуритет.

За тези активи групата класифицира справедливата им стойност в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Задължения към клиенти

Задълженията към клиенти включват привлечени средства от физически, юридически лица и общини под формата на срочни депозити и разплащателни сметки.

Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет до 3 месеца, съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност. Справедливата стойност на позициите с плаващ или фиксиран лихвен процент и оригинален матуритет над 3 месеца е изчислена чрез използване на техниката на дисконтираните парични потоци при прилагане на осреднени лихвени проценти за съответната срочност и валута, публикувани от БНБ.

За тези активи групата класифицира справедливата им стойност в Ниво 2 от йерархията на справедливата стойност.

Други финансови пасиви

Другите финансови пасиви основно включват преводи за изпълнение, гаранции по договор за цесии и акредитиви и начисления по приблизителни оценки.

Справедливата стойност на тези позиции съвпада или е близка с тяхната балансова (амортизирана) стойност, доколкото характерът им е краткосрочен.

Групата класифицира *другите финансови пасиви* в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

Таблицата по-долу представя балансовете и справедливите стойности на финансовите инструменти на групата, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности.

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Към 31.12.2016 г.		Балансова стойност					Справедлива стойност			
	Приложение	Държани до падеж	Кредити и вземания	На разположение за продажба	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
		BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност										
Ценни книжа на разположение за продажба	16	-	-	40,871	-	40,871	40,871	-	-	40,871
Общо		-	-	40,871	-	40,871	40,871	-	-	40,871
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност										
Парични средства и вземания от Централната банка	13	-	132,492	-	-	132,492	17,267	115,225	-	132,492
Вземания от банки	14	-	45,966	-	-	45,966	-	45,966	-	45,966
Предоставени кредити и аванси на клиенти	15	-	358,393	-	-	358,393	-	-	361,394	361,394
Ценни книжа държани до падеж	17	96,871	-	-	-	96,871	102,026	-	-	102,026
Други финансови активи	24	-	761	-	-	761	-	-	761	761
Общо		96,871	537,612	-	-	634,483	119,293	161,191	362,155	642,639
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност										
Задължения към банки	25	-	-	-	10,991	10,991	-	10,991	-	10,991
Задължения към клиенти	26	-	-	-	620,133	620,133	-	620,101	-	620,101
Други финансови пасиви	28	-	-	-	1,485	1,485	-	-	1,485	1,485
Общо		-	-	-	632,609	632,609	-	631,092	1,485	632,577
Към 31.12.2015 г.										
	Приложение	Държани до падеж	Кредити и вземания	На разположение за продажба	Други	Общо	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
		BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Финансови активи, оценявани по справедлива стойност										
Ценни книжа на разположение за продажба	16	-	-	58,734	-	58,734	58,734	-	-	58,734
Общо		-	-	58,734	-	58,734	58,734	-	-	58,734
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност										
Парични средства и вземания от Централната банка	13	-	62,347	-	-	62,347	19,018	43,329	-	62,347
Вземания от банки	14	-	49,097	-	-	49,097	-	49,097	-	49,097
Предоставени кредити и аванси на клиенти	15	-	327,208	-	-	327,208	-	-	326,712	326,712
Ценни книжа държани до падеж	17	117,342	-	-	-	117,342	124,346	-	-	124,346
Други финансови активи	24	-	595	-	-	595	-	-	595	595
Общо		117,342	439,247	-	-	556,589	143,364	92,426	327,307	563,097
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност										
Задължения към банки	25	-	-	-	5,008	5,008	-	5,008	-	5,008
Задължения към клиенти	26	-	-	-	570,356	570,356	-	569,390	-	569,390
Други финансови пасиви	28	-	-	-	3,861	3,861	-	-	3,861	3,861
Общо		-	-	-	579,225	579,225	-	574,398	3,861	578,259

2.24.2.2. Определяне на справедливата стойност на нефинансови активи

a) справедлива стойност на активи, държани за продажба

Справедливата стойност на активите, държани за продажба е определена от групата на база очаквана продажна цена на съответните активи, за които съществува висока степен на

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

сигурност, че те ще бъдат реализирани в краткосрочен период (до 1 година). Активите за продажба са категоризирани в Ниво 3 от йерархията на справедливата стойност.

б) справедлива стойност на инвестиционни имоти

Справедливата стойност на инвестиционните имоти е изчислена със съдействието на външни за групата, независими лицензирани оценители. Категоризирана е като справедлива стойност от Ниво 3 на база входящите данни за използваната техника за оценяване. Определената справедлива стойност представлява сумата на претеглените стойности в резултат на прилагането на отделни методи за оценка. Използвани са следните техники и методи на оценка: пазарен подход, приходен подход и разходен подход. Значимите ненаблюдаеми входящи данни при определянето на справедливата стойност на инвестиционните имоти включват: разходи за стопанисване на имота, определен като процент от brutния му годишен приход; норма на възвръщаемост на приходите от имота; коригиращи коефициенти по отношение на аналогични пазарни сделки.

Таблицата по-долу представя балансовите и справедливите стойности на нефинансовите активи на групата, класифицирани в ниво 3 от йерархията на справедливите стойности:

Нефинансови активи	Приложение	Балансова стойност	Справедлива стойност
			Ниво 3
		31.12.2016	31.12.2016
		BGN '000	BGN '000
Инвестиционни имоти	18	15,475	16,719
Общо		15,475	16,719

Нефинансови активи	Приложение	Балансова стойност	Справедлива стойност
			Ниво 3
		31.12.2015	31.12.2015
		BGN '000	BGN '000
Инвестиционни имоти	18	13,871	15,850
Активи държани за продажба	22	4,995	4,995
Общо		18,866	20,845

2.24.3. Актюерски изчисления

За определянето на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани актюерски тип изчисления, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които ръководството е приело за разумни и адекватни за банката (*Приложение № 28*).

3.ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

В хода на обичайната си стопанска дейност групата е изложена на различни финансови рискове, най-важните от които са: кредитен риск, пазарен риск (включващ лихвен и валутен риск) и ликвиден риск. Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите на прогнозиране на финансовите пазари и за постигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на банката и другите дружества на групата. Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на банковите услуги и видовете продукти и на привлечените от нея средства на клиенти, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от нея инвестиции и формите на поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск. Групата управлява своите стопански операции според вида риск и на базата на различните категории притежавани търговски инструменти.

Структура за управление на рисковете

Основните звена, които са отговорни пряко за управление на рисковете на групата са локирани в банката (дружеството-майка) и са следните:

Надзорен съвет – извършва общ надзор върху управлението на рисковете, изпълняващ и функции на комитет по риска;

Управителен съвет – отговаря за общият подход за управление на рисковете и одобрява стратегиите и принципите за управление на рисковете;

Комитет за управление на активите и пасивите – анализира текущото състояние на активите и пасивите на самата банка, наблюдава рисковете свързани с управление на ликвидността на банката и пазара на финансови инструменти и предлага конкретни мерки в случай на отклонение от приетите лимити;

Кредитен комитет и Провизионен съвет – текущ анализ на кредитните сделки от гледна точка на управление на кредитния риск, основно на банката;

Комисия за оценка на рискови събития - взема решения за окончателно регистриране на настъпили събития, извършва оценка на загубите, анализира регистрираните данни, основно на банката.

Изпълнителни директори на банката и другите дружества – осъществяват оперативен контрол на всички банкови и респ. други стопански операции от гледна точка спазване и текущо поддържане на определените лимити за конкретните видове риск;

Централната банка осъществява допълнителен надзор върху управлението на рисковете в банката (дружеството-майка) чрез изискване на периодични отчети и последващ контрол по спазването на нормативно определените максимални нива за експозиция към определени видове рискове.

Измерване и управление на основните рискове

Ръководството на дружеството-майка (банката) е приело различни вътрешни правила и методики за измерване на рисковете, които са основани на статистически модели или на исторически опит.

Контролът и управлението на рисковете е структуриран основно на базата на лимити по видове операции. Тези лимити рефлексират върху стратегията на банката и пазарната ѝ позиция, както и нивото на конкретния риск, който банката определя като приемлив за нейните операции.

Периодично се изготвят отчети за конкретните видове риск за извършване на последващ анализ и евентуална корекция на определените вече лимити по отделни видове операции и сделки.

3.1. Кредитен риск

Кредитен риск е рискът, при който клиентите/контрагентите няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло дължимите на групата, и особено – за банката (дружеството-майка) суми в предвидения срок.

Управлението на специфичния кредитен риск в банката се осъществява от Провизионния съвет на банката и се наблюдава от Управителния съвет. Функцията по управление на кредитния риск осигурява прилагането на подходяща политика и съответствието на тази политика със свързаните процедури и контроли за текущо наблюдение на всеки вид кредитна експозиция. В дъщерното дружество Д Лизинг ЕАД тази функция се изпълнява от Комитета по обезценка и се наблюдава от Съвета на директорите на дружеството.

Кредити и вземания

Рисковата експозиция на кредитния портфейл в банката се управлява чрез редовен анализ на способността на кредитополучателите да спазват задълженията си по плащане на дължимите главници и лихви и чрез механизмите на определяне на подходящи кредитни ограничения. Кредитният риск се намалява частично и чрез получаване на различни видове обезпечения.

Процесът по наблюдение и преглед на качеството на кредитния портфейл е дефиниран в Инструкцията за провеждане на периодичен (тримесечен) мониторинг в банката. Този мониторинг има за цел да установи дали са налице изменения в дейността и статуса на бизнес клиентите и доколко се спазват заложените изисквания при одобрението на сделката.

Прегледът на качеството на кредитния портфейл се осъществява на месечна база. При установяване на нарушения в договорените плащания се изисква допълнителна информация и се анализират причините, довели до забавата. Клиентите на банката са категоризирани в четири вътрешно рискови групи – редовени, под наблюдение, необслужвани и загуба. Прави се оценка на загубите от обезценка на база получени доклади от бизнес звената, в чийто портфейл се управляват сделките с клиента и съгласно методика за определяне на приблизителна оценка на загуба при очакваните парични потоци и определяне на процент за колективна обезценка на портфейлна основа, се определя месечната обезценка на кредитния портфейл. Допълнителните критерии, които банката прилага при определяне на обезценка на индивидуална основа са регламентирани в три основни категории: а) закъснения на клиента/членовете на групата в банката; б) финансово състояние на клиента/членовете на групата в банката и в) правни действия срещу клиента.

Предоговорените кредити са тези кредити, които са предоговорени по молба и

инициатива на клиента и обичайно се дължат на промени, предизвикани от изменения в преобладаващите пазарни условия. Това може да включва промяна на условията по кредита, без това да доведе до отстъпки, които в други случаи банката не би направила и които не са продиктувани от влошаване на финансовото състояние на длъжника. Ръководството постоянно наблюдава предоговорените кредити, за да се гарантира, че всички критерии са изпълнени и че има вероятност бъдещите плащания да не се просрочват. Кредитите продължават да бъдат обект на индивидуална или колективна обезценка. След като условията са предоговорени, всяка обезценка се изчислява, като се използва оригиналният ефективен лихвен процент, както е изчислен преди промяната на условията. След предоговарянето на кредитите, те се категоризират в класификационната рискова група, към която са принадлежали преди предоговарянето.

Една експозиция се счита за реструктурирана, когато банката прави отстъпка от своя страна в полза на длъжник, който изпитва или предстои да изпита затруднения при изпълнението на своите финансови задължения. Отстъпка от страна на банката означава едно от следните действия: а) промени на предишните условия на договора, които се счита, че длъжникът няма да може да спазва поради финансовите си затруднения, водещи до неспособност за обслужване на дълга; б) частично или цялостно рефинансиране на договора за проблемния дълг; в) предходните условия на договора са така променени, че изменените условия на договора са в полза на длъжника и са по-благоприятни в сравнение с тези, които други длъжници на банката със сходен рисков профил биха получили към дадения момент; и г) изменение, включващо погасявания чрез влизане във владение на обезпечение.

Реструктурираните кредити са обект на индивидуална или колективна обезценка. За целите на изчисленията на индивидуалната обезценка се използва оригиналният ефективен лихвен процент по кредита. След реструктурирането тези кредити се категоризират в класификационната рискова група, към която са принадлежали преди реструктурирането.

Класифицирането като реструктуриран кредит се преустановява, когато е изпълнено всяко едно от следните условия: а) договорът е обслужван, включително когато е бил прекласифициран от „необслужван“, но вече са налице условия, които показват, че не следва да се счита за „необслужван“; б) изтекъл е минималният двегодишен изпитателен срок от датата, на която е снетено, че реструктурираната експозиция е обслужвана; и в) поне през половината от изпитателния срок са били извършвани редовни плащания на суми, които не са незначителни по размер.

Дружествата от групата, най-вече компанията-майка се стремят да използват обезпечения, като форма за намаление и управление на рисковете, свързани с финансовите активи. Обезпеченията могат да бъдат под формата на парични средства, ценни книжа, акредитиви, гаранции, недвижими имоти, вземания, материални запаси, други нефинансови активи. Обезпеченията първоначално се оценяват по справедлива стойност - при сключване на договора, и като последващо се актуализира тяхната оценка - на револвиращ принцип. Доколкото е възможно, групата използва пазарни данни за оценяване на финансовите активи, държани като обезпечение. Други финансови активи, на които пазарната стойност не може да се определи, се оценяват с помощта на модели. Нефинансовите обезпечения, като недвижими имоти, се признават въз основа на оценките, предоставени от независими оценители.

Кредитни ангажименти

Основната цел на инструментите под формата на гаранции и акредитиви при банката е да се осигурят средства на клиента, съобразно появата на необходимост от тях. Гаранции и акредитиви, представляващи неотменяем ангажимент, че банката ще извърши плащания в случай, че клиент не може да изпълни задълженията си към трета страна, и носят същия кредитен риск, както и кредитите. Документарните и търговски акредитиви, представляващи писмено поемане на задължения от банката от името на клиент, оторизират трето лице да получи средства до определена сума при спазване на определени условия. Те са обезпечени с определено количество стоки, поради което са с по-нисък риск от прякото кредитиране.

Неусвоените средства по одобрени кредитни споразумения под формата на кредити, гаранции или акредитиви представляват ангажименти на банката. По отношение на кредитния риск групата е потенциално изложена на загуба в размер на общата сума на неусвоените кредити. Вероятният размер на загубата, обаче е по-нисък от всички неусвоени средства, тъй като повечето от този тип ангажименти предполагат изисквания за поддържане на определени кредитни стандарти от страна на клиента. Групата текущо следи сроковете за усвояване на кредитите, тъй като по-дългосрочните задължения обикновено са с по-висока степен на кредитен риск от краткосрочните.

Дългови ценни книжа

За управление на риска на експозициите по дългови ценни книжа групата използва рейтинги от агенции за външна кредитна оценка като Standard&Poor's, Moodys, Fitch. При липса на официални рейтинги се използва методика за оценка на финансовото състояние на банките-контрагенти. Методиката се базира на критериите за оценка, използвани в модела CAMELOS и на извеждане и анализиране на минимум от данни за оценяваната банка.

Максимална експозиция на кредитен риск

Експозицията към кредитен риск, произтичащи от финансови активи, признати в консолидирания отчет за финансовото състояние е както следва:

Финансови активи	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	132,492	62,347
Вземания от банки	45,966	49,097
Предоставени кредити и аванси на клиенти	358,393	327,208
Ценни книжа държани до падеж	96,871	117,342
Ценни книжа на разположение и за продажба	40,871	58,734
Други финансови активи	761	595
Общо финансови активи	675,354	615,323

Експозицията към кредитен риск, произтичащ от условни ангажименти, отчетени задбалансово е както следва:

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Банкови гаранции и акредитиви	51,857	30,822
Неусвоен размер на разрешени кредити	49,926	21,631
	101,783	52,453
Максимален кредитен риск	777,137	667,776

Към 31 декември максималната експозиция към кредитен риск, покритието на максималната кредитна експозиция с приетите от групата обезпечения, оценени по справедлива стойност и нетната експозиция към кредитен риск по видове финансови активи, са представени както следва:

31.12.2016 г.	Максимална експозиция към кредитен риск	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		Парични средства	Недвижими имоти	Други приемливи обезпечения	Общо приемливи обезпечения	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Парични средства и вземания от Централната Банка	132,492	-	-	-	-	132,492
Вземания от банки	45,966	-	-	-	-	45,966
Предоставени кредити и аванси на клиенти	358,393	6,000	242,956	16,828	265,784	92,609
Ценни книжа на разположение и за продажба	40,871	-	-	-	-	40,871
Ценни книжа държани до падеж	96,871	-	-	-	-	96,871
Други финансови пасиви	761	-	-	-	-	761
Общо	675,354	6,000	242,956	16,828	265,784	409,570
31.12.2015 г.	Максимална експозиция към кредитен риск	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
	BGN'000	Парични средства	Недвижими имоти	Други приемливи обезпечения	Общо приемливи обезпечения	
Парични средства и вземания от Централната Банка	62,347	-	-	-	-	62,347
Вземания от банки	49,097	-	-	-	-	49,097
Предоставени кредити и аванси на клиенти	327,208	7,168	200,405	7,464	215,037	112,171
Ценни книжа на разположение и за продажба	58,734	-	-	-	-	58,734
Ценни книжа държани до падеж	117,342	-	-	-	-	117,342
Други финансови активи	595	-	-	-	-	595
Общо	615,323	7,168	200,405	7,464	215,037	400,286

Обезпечения

Групата, най-вече банката, приема като обезпечение различни видове недвижими имоти, като жилищни, търговски и административни, хотелски и др. имоти, както и в отделни случаи производствени сгради, незастроени парцели или земеделски земи. Стойността на ипотекирания имот в повечето случаи покрива изцяло размера на кредита. Приеманите обезпечения първоначално се оценяват по текущата им ликвидационна стойност, която се определя от независими лицензирани оценители по утвърден от ръководството на банката списък или от вътрешни оценители на банката. При периодичните прегледи на състоянието на кредитите, се извършва и преценка на приетото обезпечение по същия ред.

Другите обезпечения включват залози върху движимо имущество, поръчителство и записи на заповед. Банката изисква процентът на покритие при обезпеченията от вида поръчителство и запис на заповед да бъде 100%, докато залозите върху движимо имущество се приемат като допълнителни към основното обезпечение.

Таблицата по-долу представя справедливата стойност на всички *видове обезпечения*, държани от групата към 31 декември 2016 г. и към 31 декември 2015 г.

	Кредити и аванси на клиенти	
	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
По индивидуално и портфейлно провизирани кредити:		
Ипотеки върху недвижими имоти	112,493	46,843
Парични депозити	2,717	1,526
Други обезпечения	348,923	235,610
	464,133	283,979
По просрочени, но непровизирани кредити:		
Ипотеки върху недвижими имоти	57,521	114,729
Парични депозити	752	4,801
Други обезпечения	191,125	319,767
	249,398	439,297
По непросрочени и непровизирани кредити:		
Ипотеки върху недвижими имоти	402,095	288,201
Парични депозити	6,385	5,365
Други обезпечения	1,255,355	819,617
	1,663,835	1,113,183

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Кредити и вземания

Вземания от банки

Таблицата по – долу представя балансовата стойност на вземанията от банки към 31.12.2016 г. и 31.12.2015 г., въз основа на рейтинг на Moody's.

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN'000	BGN'000
Aa1 до A3	8,278	2,803
Baa1 до Ba3	374	40,316
Без рейтинг	37,314	5,978
	<u>45,966</u>	<u>49,097</u>

Съгласно Регламент № 575/2013 на Европейския парламент на съвета от 26 юни 2013 година експозиции към банкови институции без присъдена кредитна оценка от призната агенция за външна кредитна оценка /АВКО/ се приравняват към степента на кредитно качество на съответното централно правителство на юрисдикцията – в конкретния случай Република България с кредитен рейтинг - Baa2.

Предоставени кредити и аванси на клиенти

Таблицата по-долу представя информация за балансовата стойност на предоставените кредити и аванси, покритието на максималната кредитна експозиция с приетите от групата обезпечения, оценени по справедливата стойност и нетната експозиция към кредитен риск към 31 декември, разпределени съгласно вътрешно рисковите групи на дружествата от групата:

31.12.2016 г.	Балансова стойност	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		<i>Парични средства</i>	<i>Недвижими имоти</i>	<i>Други приемливи обезпечения</i>	<i>Общо приемливи обезпечения</i>	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Редовни експозиции	319,822	5,961	206,121	16,117	228,199	91,623
Експозиции под наблюдение	6,871	30	5,495	387	5,912	959
Необслужвани експозиции	11,865	-	11,833	5	11,838	27
Загуба	19,835	9	19,507	319	19,835	-
	<u>358,393</u>	<u>6,000</u>	<u>242,956</u>	<u>16,828</u>	<u>265,784</u>	<u>92,609</u>
<i>в т.ч.:</i>						
<i>Експозиции към предприятия</i>	312,535	5,103	216,584	16,828	238,515	74,020
<i>Експозиции към физически лица</i>	45,858	897	26,372	-	27,269	18,589

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

31.12.2015 г.	Балансова стойност	Покритие на максималната кредитна експозиция с приетите от банката обезпечения оценени по справедлива стойност				Нетна експозиция към кредитен риск
		<i>Парични средства</i>	<i>Недвижими имоти</i>	<i>Други приемливи обезпечения</i>	<i>Общо приемливи обезпечения</i>	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Редовни експозиции	259,627	3,937	144,443	2,569	150,949	108,678
Експозиции под наблюдение	13,212	28	10,011	163	10,202	3,010
Необслужвани експозиции	22,962	1	19,417	3,498	22,916	46
Загуба	31,407	3,202	26,534	1,234	30,970	437
	327,208	7,168	200,405	7,464	215,037	112,171
<i>в т.ч.:</i>						
<i>Експозиции към предприятия</i>	291,994	6,158	180,452	7,464	194,074	97,920
<i>Експозиции към физически лица</i>	35,214	1,010	19,953	-	20,963	14,251

Кредитни експозиции към предприятия

Кредитните експозиции към предприятия са предмет на индивидуална кредитна оценка и тестване за обезценка. Кредитоспособността на дадено предприятие обикновено е най-подходящият показател за качеството на експозицията към него. Въпреки това, обезпечението осигурява допълнителна сигурност и групата изисква такова да бъде предоставено от клиентите си. Групата, най-вече банката, приема обезпечения във формата на първа по ред ипотека на недвижим имот, права върху всички техни активи, както и други гаранции и права на собственост.

Групата периодично анализира предоставените обезпечения от гледна точка на евентуални изменения в стойността им, дължащи се на промени в пазарната среда, нормативната уредба или вследствие разпоредителни действия на длъжника. В случай, че тези изменения водят до нарушаване на изискванията за достатъчност на обезпечението, дружествата от групата изискват допълването му в определен срок.

Групата разглежда всички отделни случаи от страна на клиентите и преценява рисковете свързани с възможностите за преговаряне на първоначалните условия по сключени договори при поискване от страна на контрагентите. Обичайно при банката тези условия са свързани с: удължаване сроковете за усвояване на кредитите, поради нарушение в план-графика на строителните работи или инвестиционния проект, размера на отпуснатия кредит в посока на увеличение и респ. намаление, лихвените равнища, особено на заемите с променлив лихвен процент или погасителните планове от гледна точка размерите на конкретни погасителни вноски и отделните падежи, както и в отделни случаи – промени в приетото обезпечение.

Кредитни експозиции към физически лица

Жилищно ипотечно кредитиране

Таблицата по-долу представя кредитните експозиции по ипотечни кредити към клиенти – физически лица - в зависимост от стойността на коефициента loan-to-value (LTV).

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

LTV се изчислява като съотношение от брутната стойност на кредита към стойността на обезпечението. В брутната стойност не се включва начислената обезценка. Оценката на обезпечението не включва бъдещи разходи за придобиването и реализацията на обезпечението. Стойността на обезпечението по жилищните ипотечни кредити се основава на стойността на обезпечението при възникване на кредита, обновена на база оценка на промените в цените на жилищата.

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Loan to value (LTV) коефициент		
По-малко от 50%	3,203	2,325
Над 50% до 70%	6,114	5,080
Над 70% до 90%	9,543	5,738
Над 90% до 100%	1,582	467
Повече от 100%	318	121
Общо	20,760	13,731

Вътрешно рискови групи на предоставените заеми и аванси на клиенти

Таблицата по-долу представя информация за брутната и балансова стойност на предоставените кредити и аванси и начислената обезценка към 31 декември, разпределени по вътрешните рискови групи на групата и просрочия:

31.12.2016 г.	Непросрочени и непровизирани	Индивидуално провизирани	Портфейлно провизирани	Просрочени, но непровизирани	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Редовни експозиции	249,223	260	59,647	11,613	320,743
Експозиции под наблюдение	2,041	1,677	-	3,397	7,115
Необслужвани	3,695	6,683	-	2,921	13,299
Загуба	192	47,708	-	6,882	54,782
<i>Обезценка</i>	-	(36,631)	(915)	-	(37,546)
Балансова стойност	255,151	19,697	58,732	24,813	358,393
31.12.2015 г.	Непросрочени и непровизирани	Индивидуално провизирани	Портфейлно провизирани	Просрочени, но непровизирани	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Редовни експозиции	200,141	478	31,807	27,525	259,951
Експозиции под наблюдение	3,992	4,882	-	5,767	14,641
Необслужвани	14,120	2,348	-	7,235	23,703
Загуба	-	38,978	-	20,185	59,163
<i>Обезценка</i>	-	(29,935)	(315)	-	(30,250)
Балансова стойност	218,253	16,751	31,492	60,712	327,208

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Балансовата стойност на *просрочените, но непровизирани кредити и аванси на клиенти* към 31 декември, разпределена по брой дни просрочие е както следва:

<i>Брой дни просрочие</i>	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
до 30 дни	12,718	33,338
30-60 дни	1,249	1,667
60-90 дни	1,044	3,485
90-180 дни	3,737	2,037
над 180 дни	6,065	20,185
Балансова стойност	24,813	60,712

Дългови ценни книжа

Ценни книжа на разположение за продажба

Таблицата по – долу представя балансовата стойност на ценните книжа на разположение за продажба, групирани спрямо рейтинга на агенцията Moody's към 31 декември 2016 г. и 31 декември 2015 г.:

	31.12.2016 BGN'000	31.12.2015 BGN'000
Aa1 до A3	3,908	-
Baa1 до Ba3	32,214	53,954
Без рейтинг	4,749	4,780
	40,871	58,734

Ценни книжа държани до падеж

Ценните книжа, държани до падеж в размер на 96,871 х.лв. (31.12.2015 г.: 117,342 х.лв.) са с рейтинг от Baa1 до Ba3, определен спрямо рейтинга на агенцията Moody's.

Кредитен риск - концентрация

Ръководството на банката текущо следи кредитния риск от концентрация на финансовите активи по сектори на икономиката, а така също и по отделни контрагенти на база на утвърдени лимити. Те са определени, както следва:

✓ Общ лимит към банка-контрагент – определен на база официалния рейтинг на банката, присъден от международно призната агенция за кредитен рейтинг. Той включва лимити по следните видове сделки: депозитен лимит, форекс лимит, търговски/портфейлен лимит;

✓ Вътрешен рейтинг на страните и банките-контрагенти - определен на база разработената в банката „Методика за определяне на вътрешен рейтинг на страните и банките-контрагенти” чрез оценка на финансовото им състояние;

✓ Лимит за максимални експозиции към едно лице или икономически свързани лица - определя се по отношение на кредитните експозиции на клиенти - нефинансови институции по смисъла на чл. 395 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

✓ Лимит по целеви отрасъл на кредитиране – определен на база анализ и констатации по отношение на специфичните отрасли, които „Търговска банка Д“ АД финансира съобразно стратегията си (състояние, перспективи, доходност, тенденции за развитие в краткосрочен и средносрочен план), и нивото на класифицираните кредити за съответния целеви отрасъл;

✓ Лимити по срочност – определени на база анализ и констатации относно статистически данни на БНБ за разпределение на кредити по срочност, матуритетната структура на пасива и очакванията на „Търговска банка Д“ АД за развитие на депозитната и дейност, и класифицираните експозиции;

✓ Лимити по размер – определени на база анализ и констатации относно статистически данни на БНБ за разпределението на кредитите по размер, стратегия на „Търговска банка Д“ АД за развитие на пазарната ѝ позиция, и нивото на класифицираните експозиции.

✓ Лимити по валути – определени на база на статистически данни на БНБ за разпределението на кредити по валути, структурата на пасива по валути, и нивото на класифицираните кредити по валути.

Регулаторните лимити и вътрешнобанковите лимити за максимални експозиции към едно лице и икономически свързани лица, в т.ч. към банки-контрагенти, на дружествата от групата и най-вече на дружеството-майка, се оценяват и анализират периодично, като се докладват на Управителния Съвет на банката.

Кредити и вземания

Предоставени кредити и аванси на клиенти

Концентрацията на кредитен риск по целеви отрасъл на кредитиране е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2016	%	31.12.2015	%
	BGN '000		BGN '000	
Търговия и услуги	61,782	16%	44,887	12%
Агропроизводство и търговия	56,149	14%	46,034	13%
Строителство – сгради	53,800	14%	53,729	15%
Граждани и домакинства	49,030	12%	37,781	11%
Производство	47,056	12%	48,075	13%
Туризм	42,533	11%	19,571	5%
Застраховане/Лизинг/Финанси	26,564	7%	17,858	5%
Държавно и местно управление	13,335	3%	21,607	6%
Фармация, Здравеопазване	13,188	3%	14,102	4%
Търговия горива / енергоносители	10,112	3%	28,163	8%
Строителство - пътища, съоръжения, мрежи	5,315	1%	6,134	2%
Транспорт и комуникации	5,193	1%	5,482	2%
ВЕИ - Фотоволтаични централи	3,260	1%	4,090	1%
Търговия скрап	356	0%	5,534	2%
Други	8,266	2%	4,411	1%
Общо преди обезценка	395,939	100%	357,458	100%
Обезценка	(37,564)		(30,250)	
Общо	358,393		327,208	

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Концентрацията на кредитен риск по основен предмет на дейност на клиентите е представен в таблицата по-долу:

	31.12.2016	%	31.12.2015	%
	BGN '000		BGN '000	
Търговия	99,752	25%	92,590	26%
Граждани и домакинства	48,904	12%	37,570	11%
Строителство	36,696	9%	41,154	12%
Лека промишленост	36,294	9%	32,572	9%
Туризм	35,133	9%	10,179	3%
Недвижими имоти/Лизинг	30,585	8%	21,815	6%
Земеделие	26,956	7%	19,711	6%
Застраховане/Финанси	15,412	4%	9,137	3%
Публични	13,336	3%	21,538	6%
Тежка промишленост	8,126	2%	11,495	3%
Здравеопазване/Фармация	7,803	2%	8,230	2%
Отпадъци/Отпадни води	7,607	2%	7,643	2%
Енергетика	7,214	2%	24,222	7%
Транспорт	6,111	2%	6,211	2%
Дърво/Хартия/Опаковане	3,657	1%	3,682	1%
Транспортни средства	2,025	1%	535	0%
Услуги	1,990	1%	1,680	0%
Компютри и технологии	697	0%	666	0%
Издателска дейност	573	0%	566	0%
Култура/Развлечения	558	0%	568	0%
Други	6,510	2%	5,694	2%
	395,939	100%	357,458	100%
Обезценка	(37,546)		(30,250)	
Общо	358,393		327,208	

Таблицата по-долу представя информация за концентрация в големите кредитни експозиции на групата към 31 декември:

По събития и факти, установени до края на отчетния период

	31.12.2016		31.12.2015	
	BGN'000	% от капиталова база	BGN'000	% от капиталова база
Най-голяма обща кредитна експозиция*/**	21,477	23,75%	22,279	24,69%
Общ размер на петте най-големи кредитни експозиции*	98,034	108,42%	69,325	76,83%

* С включени свързани клиенти, балансов и задбалансов ангажимент

По събития и факти, установени след края на отчетния период

**В периода след края на отчетния период до датата на издаване на годишния консолидиран финансов отчет, банката е узнала за възникнала свързаност между две лица, кредитополучатели с големи експозиции. Свързаността е установена съгласно актуализирани декларации за действителен собственик по смисъла на чл. 6, ал. 2 от Закона за мерките срещу изпирането на пари.

В резултат на това обстоятелство, има промяна в показателя "най-голяма обща кредитна експозиция:собствен капитал", който в този случай би станал 41%. Същото рефлектира и в съотношението "най-голяма експозиция към обща сума на брутните кредити и задбалансови ангажименти" на банката.

Ръководството на банката е предприело необходимите действия съгласно всички законови и нормативни актове, с оглед регулиране на експозицията, за което е уведомила по надлежния ред БНБ.

Елиминирайки ефекта на надвишението над максимално допустимия праг от собствения капитал на банката, отношението на обща капиталова адекватност остава над минимално изискуемото регулаторно ниво.

3.2.Пазарен риск

Пазарният риск е рискът от негативното движение на лихвените проценти, валутните курсове между различните валути и цените на капиталовите инструменти. Тези движения оказват влияние върху рентабилността на групата.

Групата управлява притежаваните от нея портфейли от финансови инструменти отчитайки променящите се пазарни условия. Експозицията по отношение на пазарен риск се управлява в съответствие с лимитите за риск, определени от ръководството на банката посредством покупко-продажба на финансови инструменти или чрез откриване на компенсираща позиция за хеджиране на риска.

3.2.1 Лихвен риск

Банковата дейност в групата води до непрекъснато поддържане на позиции, чувствителни спрямо движението на пазарните лихвени проценти, което оказва влияние върху финансовото ѝ състояние и диманиката на паричните потоци. Лихвен риск е вероятността от потенциално изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж и пазарната стойност на собствения капитал, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища.

Лихвените проценти за активи и пасиви, деноминирани в български лева, обичайно се определят на база на движението на основния лихвен процент, определян от БНБ. Лихвените проценти за активи и пасиви, деноминирани в евро, са базирани на котировките на Европейската централна банка.

В случаите на активи и пасиви с плаващи лихвени проценти, групата е изложена на риск от промени в основните лихвени пунктове, служещи за определяне на лихвените проценти, които се определят като разлика между характеристиките на променливите лихвени индекси, като например основния лихвен процент, шестмесечен LIBOR или различни лихвени

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

проценти. Политиката по управление на риска цели оптимизиране на нетните приходи от лихви и постигане на пазарни лихвени равнища, съответстващи на стратегията на групата.

Процедурите по управление на лихвения риск са свързани с текущото поддържане на разумен лихвен марж между приложимите лихвени проценти за привлечения ресурс и към активните банкови операции и се прилагат от гледна точка на чувствителността на групата спрямо промени в лихвените равнища.

Групата постоянно следи движенията при чуждестранните валути, несъответствията в лихвените нива и в матуритетната структура на своите активи и пасиви. Също така текущо наблюдава промените в цените и доходността на търгуваните държавни ценни книжа. Лихвеният риск се следи активно от отделите за анализ, управление на риска и ликвидност, за да се осигури съответствие с пазарните рискови ограничения. Комитетът за управление на активите и пасивите следи текущо лихвения риск, на който е изложена банката и взема решения за промяна на лихвените нива.

Таблицата по-долу обобщава лихвения риск на групата. В нея са включени финансовите активи и пасиви на групата по балансова стойност съгласно лихвените клаузи заложи в договорите и матуритетната им структура и чувствителността им спрямо поведението на лихвените проценти по периоди.

Анализ на лихвената чувствителност

31 декември 2016 година	Финансови активи и пасиви						
	Балансова стойност BGN '000	До 3 мес. BGN '000	3 - 6 мес. BGN '000	6 - 12 мес. BGN '000	1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000	Безлихвени BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	132,492	-	-	-	-	-	132,492
Вземания от банки	45,966	49,966	-	-	-	-	-
Кредити и аванси на клиенти	358,393	318,750	10,105	13,299	6,710	9,529	-
Ценни книжа на разположение за продажба	40,871	20,843	7,294	-	12,643	-	91
Ценни книжа държани до падеж	96,871	9,642	-	5,999	55,837	25,393	-
Други финансови активи	761	-	-	-	-	-	761
Общо активи	675,354	395,201	17,399	19,298	75,190	34,922	133,344
Задължения към банки	(10,991)	(10,991)	-	-	-	-	-
Задължения към клиенти	(620,133)	(474,213)	(43,148)	(78,334)	(24,438)	-	-
Други финансови пасиви	(1,485)	-	-	-	-	-	(1,485)
Общо пасиви	(632,609)	(485,204)	(48,148)	(78,334)	(24,438)	-	-
Разлика	42,745	(90,003)	(25,749)	(59,036)	50,752	34,922	131,859

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

31 декември 2015 година	Финансови активи и пасиви						
	Балансова стойност	До 3 мес.	3 - 6 мес.	6 - 12 мес.	1 - 5 години	Над 5 години	Безлихвени
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	62,347	-	-	-	-	-	62,347
Вземания от банки	49,097	49,097	-	-	-	-	-
Кредити и аванси на клиенти	327,208	282,091	17,120	10,675	5,973	10,176	-
Ценни книжа на разположение за продажба	58,734	37,124	7,806	2,014	9,608	2,106	76
Ценни книжа държани до падеж	117,342	8,924	-	9,728	73,285	25,405	-
Други финансови активи	595	-	-	-	-	-	595
Общо активи	615,323	377,236	24,926	22,417	88,866	37,687	63,018
Задължения към банки	(5,008)	(5,008)	-	-	-	-	-
Задължения към клиенти	(570,356)	(441,816)	(40,208)	(73,049)	(15,283)	-	-
Други финансови пасиви	(3,861)	-	-	-	-	-	(3,861)
Общо пасиви	(579,225)	(446,824)	(40,208)	(73,049)	(15,283)	-	-
Разлика	36,098	(69,588)	(15,282)	(50,632)	73,583	37,687	59,157

Чувствителност на финансовия резултат към промяна на лихвените нива

Таблицата по-долу показва чувствителността на групата при възможни промени с 0.10 и 0.20 пункта в лихвения процент, изчислени на база поддържана от групата средно месечна структурата на лихвено чувствителни активи и пасиви и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Ефектът е измерен и представен като влияние върху консолидирания финансов резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

Валута на лихвено чувствителни активи и пасиви	Увеличение/ (намаление) на лихвения %	Ефект върху финансовия резултат след облагане с данъци	Ефект върху собствения капитал
		2016	2016
		BGN '000	BGN '000
лева	10 bp/(10 bp)	100/(100)	100/(100)
други валути	10 bp/(10 bp)	189/(189)	189/(189)
лева	20 bp/(20 bp)	199/(199)	199/(199)
други валути	20 bp/(20 bp)	378/(378)	378/(378)
<hr/>			
Валута на лихвено чувствителни активи и пасиви	Увеличение/ (намаление) на лихвения %	Ефект върху финансовия резултат след облагане с данъци	Ефект върху собствения капитал
		2015	2015
		BGN '000	BGN '000
лева	10 bp/(10 bp)	69/(69)	69/(69)
други валути	10 bp/(10 bp)	185/(185)	185/(185)
лева	20 bp/(20 bp)	139/(139)	139/(139)
други валути	20 bp/(20 bp)	370/(370)	370/(370)

3.22. Валутен и ценови риск

Валутен риск

Валутният риск е риск от влиянието на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на групата в резултат на открити валутни позиции. Нетната позиция във всяка валута се следи постоянно и приоритетно от ръководството на банката и Дирекция "Финансови пазари и инвестиции", както и от членовете на Комитета за управление на активите и пасивите.

Групата е изложена на валутен риск при извършване на сделки с финансови инструменти, деноминирани в чуждестранна валута. След въвеждането на Валутен борд в Република България, българският лев е фиксиран към еврото. В тази връзка, не съществува открит валутен риск, свързан с тях и влияние върху показателите в консолидираните отчети оказват движенията в обменните курсове на лева спрямо валутите извън Еврозоната.

Валутният риск е риск от негативното влияние на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на групата. Политика на групата е основната част от активите и пасивите ѝ да са деноминирани в евро или левове. Допълнително групата не извършва съществени сделки и не държи открити позиции във валути различни от евро.

Дирекция "Финансови пазари и инвестиции" в дружеството-майка управлява активите и пасивите на банката в рамките на определените лимити за постигане на заложените цели и показатели за възвращаемост на инвестициите. Ежедневно се следи размера на откритата валутна позиция на банката по отделни валути и се предприемат необходимите действия за минимизиране на евентуалните загуби за банката от промяна на валутните курсове. Анализите показват, че групата е изложена на минимален валутен риск, тъй като поддържа ежедневно лимитирани открити позиции по отделните видове валута, различна от еврото, което е с фиксиран курс спрямо българския лев.

Следващата таблица обобщава експозицията на групата към валутен риск. В нея са включени финансовите инструменти и условните задължения и ангажименти на групата по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

31 декември 2016 година	В щатски долари BGN'000	В евро BGN'000	В лева BGN'000	В други валути BGN'000	Общо BGN'000
Финансови активи					
Парични средства и вземания от Централната Банка	1,051	13,132	117,950	359	132,492
Вземания от банки	28,292	15,992	492	1,190	45,966
Кредити и аванси на клиенти	6,334	208,476	143,583	-	358,393
Ценни книжа на разположение за продажба	-	34,570	6,301	-	40,871
Ценни книжа държани до падеж	-	41,826	55,045	-	96,871
Други финансови активи	278	142	341	-	761
Общо финансови активи	35,955	314,138	323,712	1,549	675,354
Финансови пасиви					
Задължения към банки	-	-	10,991	-	10,991
Задължения към клиенти	45,702	194,964	377,930	1,537	620,134
Други финансови пасиви	43	349	1,092	1	1,485
Общо финансови пасиви	47,745	195,313	390,013	1,538	632,609
Нетна балансова валутна позиция	(9,790)	118,825	(66,301)	11	42,745
Задбалансова валутна позиция	10,036	(1,046)	-	-	8,990
Открита валутна позиция	246	-	-	11	258
Условни задължения и ангажименти	18	31,982	69,783	-	101,783
31 декември 2015 година	В щатски долари BGN'000	В евро BGN'000	В лева BGN'000	В други валути BGN'000	Общо BGN'000
Финансови активи					
Парични средства и вземания от Централната Банка	991	4,271	56,900	185	62,347
Вземания от банки	6,531	40,466	977	1,124	49,097
Кредити и аванси на клиенти	11,907	174,475	140,826	-	327,208
Ценни книжа на разположение за продажба	5,402	47,044	6,288	-	58,734
Ценни книжа държани до падеж	-	49,978	67,364	-	117,342
Други финансови активи	269	120	207	-	595
Общо финансови активи	25,100	316,354	272,561	1,309	615,323
Финансови пасиви					
Задължения към банки	-	-	5,008	-	5,008
Задължения към клиенти	24,414	203,020	341,797	1,125	570,356
Други финансови пасиви	572	465	2,648	175	3,861
Общо финансови пасиви	24,986	203,485	349,453	1,300	579,225
Нетна балансова валутна позиция	113	112,869	(76,893)	9	39,098
Задбалансова валутна позиция	(109)	-	-	-	(109)
Открита валутна позиция	4	-	-	9	13
Условни задължения и ангажименти	23	14,167	38,263	-	52,453

По отношение на паричните активи и пасиви в чуждестранна валута, които не са хеджирани, групата поддържа приемлива нетна експозиция като купува и продава чуждестранна валута на спот курсове, когато определи за подходящо.

Анализ на валутната чувствителност

Валутната чувствителност се определя от промяната във валутните курсове на валутите, в които дружествата от групата поддържат открити позиции. Към отчетната дата това е основно щатския долар. Анализът на чувствителността на групата спрямо промените във валутните курсове е направен на база състоянието и структурата на консолидираните валутни активи и пасиви и откритата валутна позиция към 31 декември. Ефектът от валутната чувствителност при 10 % увеличение/намаление на текущите обменни курсове на българския лев спрямо щатския долар и спрямо другите валутни експозиции на база структурата на консолидираните валутни активи и пасиви към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини е измерен и представен като влияние върху консолидирания финансов резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

Влиянието на щатския долар и другите валути при 10 % увеличение на курсовете им спрямо българския лев е незначително върху консолидираната печалба на групата (след облагане).

Ръководството на дружеството-майка е на мнение, че посочения по-горе анализ на валутната чувствителност на база балансова структура на консолидираните валутни активи и пасиви отразява и валутната чувствителност на групата през годината.

Ценови риск на ценните книжа

Ценовият риск е един от пазарните рискове, който е свързан с намаляване стойността на инвестицията в резултат на неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени. Основните факторите, оказващи влияние върху цените са макроикономически, отразяващи цялостното състояние на емитента, политическата конюнктура, особеностите на дадения отрасъл, очакванията на местния и международния пазар и участниците на него базирани както на реална информация, така и на чисто субективни обстоятелства. Рязкото понижение на цената на ценните книжа, би било неблагоприятно в няколко отношения, както реализиране на финансови загуби, така и евентуално влошаване на ликвидността, загуба на пазарни позиции. Групата основно чрез дружеството-майка управлява този вид риск като включва в портфейла различни видове ценни книжа и само ценни книжа на първокласни емитенти, със средно и високо кредитно качество. При всяко решение за покупка на финансови инструменти, както и периодично след това, задължително се изследват формалните критерии за ликвидност на финансовите инструменти, съгласно вътрешните правила на дружеството-майка.

3.3. Ликвиден риск

Ликвидният риск е риска, при който групата не може да посрещне своите задължения, когато те са дължими като резултат от тегления от депозанти, парични изисквания от ангажименти по договори или други парични изходящи потоци. Подобни изходящи парични потоци биха намалили наличните парични средства на групата за предоставяне на кредити на клиенти, търговски дейности и инвестиране. При извънредни обстоятелства липсата на ликвидност може да рефлектира в намаления в консолидирания отчет на финансовите позиции и продажба на активи или в потенциалната невъзможност от страна на групата да изпълни заемните си ангажименти. Рискът от невъзможността на групата да посрещне своите

задължения е присъщ основно на всички банкови операции и може да бъде повлиян от различни специфични за институцията или по-обща пазарни събития включително, но без да се ограничават, до кредитни събития, системни шокове и природни бедствия.

Процесът по управление на ликвидността на групата, се осъществява под надзора на управление “Финасови пазари и инвестиции” към дружеството-майка и включва:

- ежедневно осигуряване на средства чрез контрол на бъдещите парични потоци, за да бъдат посрещнати нуждите от ресурс. Това включва привличане на средства при падежиране на наличните ресурси или при заемане от клиенти.
- контрол на ликвидните коефициенти от консолидирания отчет за финансовото състояние срещу вътрешни или регулаторни изисквания; и
- управление на концентрацията и профила на падежиране на задълженията на групата.

Мониторингът и отчитането се осъществява под формата на измерване и прогнозиране на паричния поток към следващия ден, седмица или месец, тъй като това са ключови периоди за управление на ликвидността. Изходната точка за тези преценки е анализ на договорения падеж на финасовите пасиви и очакваната дата за събиране на финансови активи.

Групата основно чрез дружеството-майка разработва подходящи политики, които да осигуряват следното:

- поддържане на достатъчно ликвидни активи, които да покрият съответните пасиви;
- разумно съотношение на средносрочни активи, финансирани със средносрочни пасиви; и
- ежедневен контрол на ликвидността.

Управителният съвет на дружеството-майка определя Комитета за управление на активите и пасивите (КУАП) като отговорен орган за управление на ликвидността.

КУАП е постоянно действащ колективен орган, който отговаря за управлението на активите и пасивите, както и за разработването и използването на системата за управление на ликвидността на Търговска Банка Д АД. В качеството си на орган за управление на ликвидността, е компетентен да подготвя планове за действие в случаи на непредвидено изтичане на парични средства, дължащо се на неочаквани събития или неблагоприятни обстоятелства, като отчита възможното въздействие на алтернативни сценарии по отношение на банката или на пазара като цяло, както и комбинация от тях. КУАП анализира всички отчети по ликвидността, стрес-тестовете и сценариите при ликвидна криза в съответствие с изискванията на банковото законодателство и Правилата за управление на ликвидността. Комитетът следи отчетите за валутните структури по активи и пасиви, отчетите за открити позиции и рисковата структура на портфейла от ценни книжа.

Изискванията за ликвидност във връзка с издадени гаранции са значително по-малки в сравнение със сумата на ангажиментите, тъй като групата обичайно не очаква трето лице да изтегли средствата по договора. Общата непогасена договорена сума на тези ангажименти не винаги представлява бъдещи потребности от парични средства, тъй като срокът на голяма част от тези нагажименти ще изтече или ще бъде прекратен без да бъдат финансирани.

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Дирекция “Финансови пазари и инвестиции” към дружеството-майка контролира непокрытите средносрочни активи, нивото и типа на неусвоените кредитни ангажименти, използването на овърдрафти и влиянието на задбалансовите пасиви като гаранции и стенд-бай акредитиви.

Източниците на финансиране се наблюдават редовно с цел поддържане на разнообразие по валути, географско местонахождение, доставчици, продукт и срок.

За 2016 г. и 2015 г. Търговска банка Д АД не попада в обхвата на законите изисквания на *Регламент 575* за съставяне на консолидирани отчети за надзорни цели, доколкото финансовите показатели на нейните дъщерни дружества попадат в изключенията, обхванати в разпоредбите на *раздел 3, чл. 19, ал.1, б. „а” и „б” от Регламент № 575*. Поради това, в таблицата по-долу са представени стойностите в проценти на съотношението между ликвидните активи спрямо пасивите на банката, изчислени на индивидуално ниво:

	2016	2015
	%	%
Към 31 декември	34,51	27,51
Средна стойност за периода	29,64	26,12
Най-високо за периода	34,51	29,90
Най-ниско за периода	24,77	22,23

Таблицата по-долу представя матуритетната структура на консолидираните финансови активи и пасиви по балансова стойност и задбалансовите ангажименти на групата:

31 декември 2016 година	Балансова стойност BGN '000	По-малко от 1 месец BGN '000	От 1-3 месеца BGN '000	От 3 месеца до 1 година BGN '000	От 1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	132,492	132,492	-	-	-	-
Вземания от банки	45,966	45,966	-	-	-	-
Предоставени кредити и аванси на клиенти	358,393	10,567	48,633	84,057	145,201	69,934
Ценни книжа на разположение за продажба	40,871	118	75	2,117	36,661	1,900
Ценни книжа държани до падеж	96,871	10,866	241	5,999	54,822	24,943
Други финансови активи	761	-	761	-	-	-
Общо активи	675,354	200,009	49,710	92,173	236,685	96,777
Задължения към банки	10,014	-	14	588	2,353	7,059
Задължения към клиенти	620,134	387,239	69,038	134,181	27,426	2,250
Други финансови пасиви	1,485	-	1,485	-	-	-
Общо пасиви	631,633	387,239	70,537	134,769	29,779	9,309
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	101,782	23,075	209	25,566	52,261	671

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

31 декември 2015 година	Балансова стойност BGN '000	По-малко от 1 месец BGN '000	От 1-3 месеца BGN '000	От 3 месеца до 1 година BGN '000	От 1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	62,347	62,347	-	-	-	-
Вземания от банки	49,097	29,500	19,598	-	-	-
Предоставени кредити и аванси на клиенти	327,208	18,382	18,353	90,609	153,678	46,186
Ценни книжа на разположение за продажба	58,734	13,403	38	5,625	32,086	7,582
Ценни книжа държани до падеж	117,342	115,897	318	1,127	-	-
Други финансови активи	595	-	595	-	-	-
Общо активи	615,323	239,529	38,902	97,361	185,764	53,768
Задължения към банки	5,008	-	8	-	2,353	2,647
Задължения към клиенти	570,356	353,025	51,915	146,238	17,170	2,008
Други финансови пасиви	3,861	-	3,861	-	-	-
Общо пасиви	579,225	353,025	55,784	146,238	19,523	4,655
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	52,453	15,376	464	5,671	30,942	-

По-долу са представени консолидираните финансови активи и пасиви и задбалансовите ангажименти на групата, групирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет към датата на консолидирания отчет за финансово състояние. Таблицата е изготвена на база на недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която задължението е изискуемо. Сумите включват главници и лихви за балансовите позиции, а неусвоените ангажименти по кредити и условни ангажименти са представени по задбалансовата стойност на ангажимента.

31 декември 2016 година	По-малко от 1 месец BGN '000	От 1-3 месеца BGN '000	От 3 месеца до 1 година BGN '000	От 1 - 5 години BGN '000	Над 5 години BGN '000	Общо BGN '000
Парични средства и вземания от Централната Банка	132,492	-	-	-	-	132,492
Вземания от банки	45,978	-	-	-	-	45,978
Предоставени кредити и аванси на клиенти	63,471	42,326	95,516	150,440	84,995	436,748
Ценни книжа на разположение за продажба	125	117	2,554	38,307	2,293	43,396
Ценни книжа държани до падеж	11,000	314	7,448	61,932	26,308	107,002
Други финансови активи	-	761	-	-	-	761
Общо активи	253,066	43,518	105,518	250,679	113,596	766,377
Задължения към банки	-	40	1,898	7,329	8,427	17,695
Задължения към клиенти	395,257	72,797	132,660	21,213	-	621,928
Други финансови пасиви	-	1,485	-	-	-	1,485
Общо пасиви	395,257	74,322	134,559	28,542	8,427	641,108
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	26,988	6,327	53,764	15,684	671	103,343

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

31 декември 2015 година	По-малко от 1 месец	От 1-3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 - 5 години	Над 5 години	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Парични средства и вземания от						
Централната Банка	62,347	-	-	-	-	62,347
Вземания от банки	49,113	-	-	-	-	49,113
Предоставени кредити и аванси на клиенти	75,595	15,088	103,275	140,850	60,610	395,418
Ценни книжа на разположение за продажба	13,422	89	6,001	34,456	7,975	61,943
Ценни книжа държани до падеж	116,060	469	3,051	12,220	2,358	134,158
Други финансови активи	-	595	-	-	-	595
Общо активи	316,537	16,241	112,327	187,526	70,943	703,574
Задължения към банки	-	25	69	2,716	3,056	5,866
Задължения към клиенти	367,209	52,723	138,937	13,337	-	572,206
Други финансови пасиви	-	3,861	-	-	-	3,861
Общо пасиви	367,209	56,609	139,006	16,053	3,056	581,933
Неусвоени ангажименти по кредити и условни ангажименти	26,451	2,897	11,114	9,242	2,749	52,453

3.4. Управление на собствения капитал

От 2014 година е в сила пакет ДКИ IV (Директива 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 575/2013), който включва изисквания за изчисляване и отчетност във връзка с капиталовите изисквания и финансовата информация. Обхватът, честотата и сроковете за предоставяне на тази информация пред регулаторния орган са въведени чрез Регламент (ЕС) № 680/2014 от 16 април 2014 г. В резултат на това регулаторните изисквания за капитал на Търговска Банка Д АД са базирани на разпоредбите на пакет ДКИ IV, Отчетни изисквания по Регламент(ЕС) № 680/2014 – Собствен капитал и капиталови изисквания – COREP.

(1) Регулаторен капитал

Собственият капитал за регулаторни цели на банката се състои от следните елементи:

- Капитал от първи ред (цялата сума се класифицира като базов собствен капитал от първи ред), който се състои от емитиран капитал, премиен резерви и общи резерви намалени със следните отбиви – положителна репутация, нематериални активи и други регулаторни корекции свързани с елементи, които се включват в счетоводния капитал или активите на банката, но се третират по различен начин за регулиране на капиталовата адекватност.
- Капитал от втори ред: резервите от преценка на недвижимите имоти, използвани за банкова дейност, намалени с регулаторни корекции свързани с елементи, които се включват в счетоводния капитал или активите на банката, но се третират по различен начин за регулиране на капиталовата адекватност.

Банката установява отношението на обща капиталова адекватност като процентно съотношение между собствения (регулаторен) капитал и рисково-претеглените активи. Рисково-претеглените активи представляват сумата от рисково-претеглените активи за кредитен, пазарен и операционен риск. Адекватността на първичния капитал е процентното съотношение между капитала от първи ред и рисково-претеглените активи. Отношението на

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

общата капиталова адекватност не може да бъде по-малко от 13,5 %, а на адекватността на първичния капитал – по-малко от 11,5 % .

Информацията в таблицата по-долу е изчислена на индивидуално ниво, доколкото за 2016 г., респ. 2015 г. банката няма регулаторно задължение съгл. Регламент 575 (раздел 3, чл. 19, ал.1, б. „а” и „б”) да определя посочените регулаторни показатели на консолидирана основа, с включване на показателите на дъщерните си дружества в надзорните отчети.

Капиталови показатели

Собствен капитал (капиталова база)	Базел III 31.12.2016 BGN '000	Базел III 31.12.2015 BGN '000
Базов собствен капитал от първи ред		
Изплатени капиталови инструменти	75,000	75,000
Резерви	15,964	15,431
Натрупан друг всеобхватен доход	67	298
Намаления на базовия собствен капитал от първи ред:		
Нематериални активи	(597)	(344)
Други преходни корекции на Базов собствен капитал от първи ред	227	49
Инструменти на базовия собствен капитал от първи ред на предприятия от финансовия сектор, когато институцията има значителни инвестиции	-	-
Инструменти на базовия собствен капитал от първи ред на предприятия от нефинансовия сектор, когато институцията има значителни инвестиции	-	-
Инструменти на капитала от втори ред на предприятия от финансовия сектор, когато институцията няма значителни инвестиции	-	-
Превишение на сумата, която се приспада от позициите на допълнителния капитал от първи ред над допълнителния капитал от първи ред	(239)	(206)
Общо	90,422	90,228
Капитал от втори ред		
Натрупан друг всеобхватен доход	-	-
Намаления на капитала от втори ред:		
Инструменти на базовия собствен капитал от първи ред на предприятия от финансовия сектор, когато институцията има значителни инвестиции	-	-
Инструменти на базовия собствен капитал от първи ред на предприятия от нефинансовия сектор, когато институцията има значителни инвестиции	-	-
Инструменти на капитала от втори ред на предприятия от финансовия сектор, когато институцията няма значителни инвестиции	-	-
Специфични провизии за кредитен риск	-	-
	-	-
	-	-
Собствен капитал (капиталова база)	90,422	90,228
Рисково претеглени активи	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
<i>Размер на балансова рисково претеглена експозиция</i>	375,180	377,062
<i>Размер на задбалансова рисково претеглена експозиция</i>	41,021	16,445
Общо рисково претеглени активи за кредитен риск	416,201	393,507
Общ размер на експозициите към позиционен, валутен и стоков риск	2,338	8,088
Общ размер на рисковите експозиции за операционен риск	54,013	47,888
Общ размер на рисковите експозиции	472,522	449,483
Капиталови съотношения	31.12.2016	31.12.2015
Отношение на обща капиталова адекватност	19,13%	20,07%
Отношение на адекватност на капитала от първи ред	19,13%	20,07%

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Политиката на Търговска Банка Д АД (като дружество-майка) на ниво група по управление и разпределение на капитала се определя от Управителния съвет на банката. Разпределението на капитала между различните операции и дейности има за задача да оптимизира доходността от алокирания капитал. Процесът се осъществява под ръководството на Комитета за управление на активите и пасивите, като се прави преглед на нивата на поетия от банката кредитен, пазарен и оперативен риск.

4. НЕТЕН ДОХОД ОТ ЛИХВИ

Нетният доход от лихви, включва:

	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Приходи от лихви		
Предоставени кредити и аванси на клиенти	20,874	21,812
Ценни книжа, държани до падеж	3,244	4,039
Ценни книжа на разположение за продажба	966	2,796
Депозити в банки	300	252
	<u>25,294</u>	<u>28,899</u>
Разходи за лихви		
Депозити от клиенти	(3,824)	(9,018)
Депозити от банки	(216)	(49)
	<u>(4,040)</u>	<u>(9,067)</u>
Нетен доход от лихви	<u><u>21,254</u></u>	<u><u>19,832</u></u>

Лихвеният доход включва и начисления лихвен доход по обезценени кредити в размер на 4,732 хил. лв. за 2016 г. (31.12.2015 г.: 2,864 хил. лв.)

5. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТАКСИ И КОМИСИОННИ

Нетният доход от такси и комисионни, включва:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Приходи от такси и комисионни		
Касови операции и парични преводи	4,045	4,236
Такси за комуникации	1,738	1,557
Такси и комисионни по кредити	1,305	1,850
Обслужване на клиентски сметки	824	728
Банкови гаранции и акредитиви	507	548
Други	95	149
	8,514	9,068
	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Разходи за такси и комисионни		
Такси по електронни дебитни карти	(689)	(604)
Обслужване на ностро сметки в други банки	(114)	(96)
Освобождаване от касови наличности	(44)	(42)
Операции с ценни книжа	(29)	(49)
Други	(84)	(91)
	(960)	(882)
Нетен доход от такси и комисионни	7,554	8,186

6. НЕТЕН ДОХОД ОТ ТЪРГОВСКИ ОПЕРАЦИИ

Нетният доход от търговски операции, включва:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Нетна печалба от операции в чуждестранна валута	6,324	2,664
Нетна печалба от операции с ценни книжа държани до падеж	2,154	-
Реализирана нетна печалба от преоценка - при операции с ценни книжа на разположение за продажба (Приложение № 12)	419	333
Нетна печалба от преоценка на валутни активи и пасиви	67	190
Нетна загуба от операции с ценни книжа на разположение за продажба	44	(78)
Нетен доход от търговски операции	9,008	3,109

7. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

Другите доходи от дейността на групата включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Приходи от продажба на инвестиционни имоти	1,856	5,964
Балансова стойност на продадени инвестиционни имоти	(985)	(5,562)
Печалба от продажба на инвестиционни имоти	871	402
Приходи от продажба на други активи	2,400	-
Балансова стойност на продадени други активи	(1,181)	-
Печалба от продажба на други активи	1,219	-
Приходи от продажба на имоти и оборудване	7	13
Балансова стойност на продадени имоти и оборудване	(6)	(2)
Печалба от продажба на имоти и оборудване	1	11
Приходи от продажба на активи държани за продажба	4,995	206
Балансова стойност на продадени активи държани за продажба	(4,995)	(204)
Печалба от продажба на активи държани за продажба	-	2
Приходи от наеми на инвестиционни имоти	216	208
Приходи от продажба на нефинансови услуги	151	460
Други оперативни приходи	691	964
	3,149	2,047

8. НЕТНИ ЗАГУБИ ОТ ОБЕЗЦЕНКА НА ФИНАНСОВИ АКТИВИ

Нетните загуби за обезценка на финансови активи, включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Начислена обезценка на кредити и аванси	18,127	11,809
Възстановена обезценка на кредити и аванси	(1,175)	(2,957)
Нетно изменение на загуби за обезценка на кредити и аванси	16,952	8,852
Начислена обезценка на други вземания	68	211
	17,020	9,063

Нетното изменение на загубите за обезценка на кредити и аванси е както следва:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Обезценки по кредити на индивидуален принцип (специфични), нетно	16,354	8,805
Обезценки по кредити, свързани с общ кредитен риск, на портфейлен принцип (колективни), нетно	598	47
	16,952	8,852

9. НЕТНИ ЗАГУБИ ОТ ОБЕЗЦЕНКА НА НЕФИНАНСОВИ АКТИВИ

Нетните загуби от обезценка на нефинансови активи, включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Разходи от обезценка на вземане по ДДС	422	-
Начислена обезценка на инвестиционни имоти	27	122
Възстановена обезценка на инвестиционни имоти	-	(95)
Нетно изменение на обезценката на инвестиционни имоти	27	27
Разходи от обезценка на активи, държани за продажба	-	458
Общо	449	485

10. АДМИНИСТРАТИВНИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

Административните разходи за дейността включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Разходи за персонал	10,388	9,935
Разходи за амортизации	1,679	1,854
Други административни разходи	10,351	11,219
	22,418	23,008

Разходите за персонала включват:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Текущи възнаграждения	8,667	8,311
Вноски по социалното осигуряване	1,447	1,425
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала при пенсиониране (Приложение № 28)	63	56
Начислени суми за неизползвани отпуски	211	143
Общо	10,388	9,935

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

<i>Другите административни разходи</i> включват:	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Наем	1,706	1,745
Фонд за реструктуриране на банките	1,414	1,118
Други данъци и такси	1,177	1,241
Комуникации и ИТ услуги	1,160	1,097
Годишна вноска във Фонд за гарантиране на влоговете в банки	1,158	2,497
Охрана и инкасова дейност	1,087	1,105
Материали	735	692
Консултантски, одит и правни услуги	461	260
Поддръжка на офис, офис техника, автомобили	436	539
Реклама и представителни мероприятия	184	249
Застраховки	145	104
Командировки	42	38
Членства	33	32
Други разходи	613	502
Общо	10,351	11,219

Фондът за гарантиране на влоговете в банките определя дължимите премийни вноски за всяка банка, като отчита рисковия ѝ профил и сумата на гарантираните влогове в банката за предходната година, изчислена като средна стойност от размера на гарантираните влогове към края на всяко тримесечие. Премийните вноски могат да бъдат годишни, извънредни, годишни премийни вноски в намален размер.

Начислените разходи за годината за задължителен одит на консолидиран годишен финансов отчет са в размер на 2 х. лв. (2015 г.: 2 х. лв.).

11. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Основните компоненти на разхода за данък за периодите, завършващи на 31 декември са:

	2016	2015
	BGN'000	BGN'000
Консолидиран отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (печалба или загуба за годината)		
Данъчна печалба за годината по данъчна декларация	88	-
Текущ разход за данък върху печалбата за годината – 10% (2015 г.: 10 %)	(8)	-
<i>Отсрочени данъци върху печалбата от:</i>		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	(106)	(44)
Общо разход за данък от печалбата, отчетен в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината)	(114)	(44)

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

**Равнение на разхода за данък върху печалбата определен
 спрямо счетоводния резултат**

Счетоводна печалба за годината	1,078	618
Данъци върху печалбата – 10% (2015 г.: 10%)	(108)	(62)
<i>От непризнати суми по данъчни декларации свързани с:</i>		
увеличения – 68 хил. лв. (2015 г.: 217 хил. лв.)	(6)	(22)
намаления – няма (2015 г.: 409 хил. лв.)	-	40
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината)	(114)	(44)

Данъчните ефекти, свързани с другите компоненти от всеобхватния доход са както следва:

	2016 BGN'000			2015 BGN'000		
	Стойност преди данък	Данъчни ефекти, признати в собствения капитал	Стойност нетно от данък	Стойност преди данък	Данъчни ефекти, признати в собствения капитал	Стойност нетно от данък
Компоненти, които нама да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата						
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи	(3)	-	(3)	2	-	2
Компоненти, които могат да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата						
Нетна промяна в справедливата стойност на ценни книжа на разположение и за продажба	(229)	-	(229)	(431)	-	(431)
Общо друг всеобхватен доход за годината	(232)	-	(232)	(429)	-	(429)

12. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Другият всеобхватен доход включва:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Нетна промяна в справедливата стойност на финансови активи на разположение и за продажба:		
<i>Загуби възникнали през годината</i>	(648)	(764)
<i>Намалени с: Рекласификационни корекции на (печалби)/загуби, включени в печалбата или загубата за текущата година (Приложение № 6)</i>	419	333
	(229)	(431)
Последващи оценки на планове с дефинирани пенсионни доходи (Приложение № 28)	(3)	2
	(232)	(429)
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	-	-
Общ всеобхватен доход за годината	(232)	(429)

13. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ВЗЕМАНИЯ ОТ ЦЕНТРАЛНАТА БАНКА

	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
Парични средства в каса (<i>Приложение 30</i>)	17,267	19,018
Вземания от Централната банка (<i>Приложение № 30</i>), в т.ч.:	115,225	43,329
<i>Разплащателна сметка</i>	18,962	585
<i>Минимален задължителен резерв в лева</i>	96,263	42,744
	132,492	62,347

Българската народна банка може да начислява лихва в левове върху задължителните минимални резерви и свръхрезервите в размер, определен от Управителния съвет на БНБ. Лихвата върху свръхрезервите може да бъде отрицателна величина, освен ако свръхрезервите са наложени в резултат на надзорна мярка.

14. ВЗЕМАНИЯ ОТ БАНКИ

	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
Срочни депозити	28,083	24,969
Разплащателни сметки и депозити на виждане	17,843	24,088
<i>Местни банки</i>	9,177	5,912
<i>Чуждестранни банки</i>	8,666	18,176
Блокирани депозити в чуждестранни банки	40	40
	45,966	49,097

15. ПРЕДОСТАВЕНИ КРЕДИТИ И АВАНСИ НА КЛИЕНТИ

Към 31 декември балансовата стойност на предоставените кредити и аванси на клиенти включва:

	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
Кредити	386,470	344,350
Вземания по финансов лизинг	9,469	13,108
Обезценка на кредити и вземания по финансов лизинг	(37,546)	(30,250)
	358,393	327,208

Към 31.12.2016 г. в стойността на кредитите е представена репо сделка с клиент с балансова стойност 9,954 х.лв. (31.12.2015 г.: 7,092 х.лв.)

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Таблицата по-долу представя амортизираната стойност на предоставените кредити и вземания по финансов лизинг по вид клиент:

Вид клиент	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
Предприятия	344,264	320,341
Физически лица		
- потребителски	27,578	23,386
- жилищни ипотечни кредити	20,760	13,731
Общо физически лица	48,338	37,117
Земеделски производители	3,337	2,980
	395,939	357,458

Движението на загубите от обезценка на кредити и аванси на клиенти и вземания по финансов лизинг е както следва:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Салдо на 1 януари	(30,250)	(22,765)
Начислена обезценка	(18,127)	(11,809)
Възстановена обезценка	1,175	2,957
Отписани	9,656	1,367
Салдо на 31 декември	(37,546)	(30,250)

Към 31 декември салдото на обезценката на кредити и аванси на клиенти и вземания по финансов лизинг, включва:

	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
Обезценки на индивидуална основа (специфични)	36,631	29,936
Обезценки на портфейлна основа (колективна)	916	314
	37,546	30,250

Нетната инвестиция във финансов лизинг представлява разликата между брутната инвестиция във финансов лизинг, намалена с нереализирания финансов приход и начислената обезценка и е както следва:

Нетна инвестиция във финансов лизинг	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
Брутна инвестиция във финансов лизинг	13,846	17,279
Нереализиран финансов доход	(4,377)	(4,171)
Нетни минимални лизингови плащания	9,469	13,108
Обезценка	(31)	(1,205)
Нетна инвестиция във финансов лизинг	9,438	11,903

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Нетната инвестиция във финансов лизинг се разпределя, както следва:

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Нетна инвестиция във финансов лизинг		
С падеж до 1 година	1,155	770
С падеж от 1 до 5 години	1,553	811
С падеж над 5 години	6,730	10,322

Концентрацията на групата в десетте най-големи групи експозиции към клиенти е както следва:

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Обща брутна балансова стойност на десетте най-големи експозиции към клиенти *	156,089	105,890
Процент от сумата на брутните кредити и задбалансовите ангажименти (Приложение № 3.1).	31.36%	25.83%

*С включени свързани клиенти, балансов и задбалансов ангажимент

16. ЦЕННИ КНИЖА НА РАЗПОЛОЖЕНИЕ ЗА ПРОДАЖБА

Ценните книжа на разположение за продажба към 31 декември, представени по оригинален матуритет, са както следва:

	номинална стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Държавни облигации – Република България					
Средносрочни облигации, деноминирани в лева	6,020	6,243	1.10 %-1.85%	0.67 %-0.99 %	януари 2018- февруари 2020
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	5,429	5,375	-0.13%	0.45%	януари 2019
	<u>11,449</u>	<u>11,618</u>			
Държавни облигации – Република Турция					
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	4,890	5,358	4.35 %-5.88 %	1.68 %-2.38 %	април 2019- ноември 2021
Корпоративни акции					
Акции деноминирани в лева	20	58	-	-	-
Акции деноминирани в евро	-	33	-	-	-
	<u>20</u>	<u>91</u>			
Корпоративни облигации					
Краткосрочни облигации, деноминирани в евро	1,956	1,955	0.00%	0.67%	ноември 2017
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	20,290	19,880	0.00 %-4.875 %	0.79 %-4.56%	март 2018 - август 2021
Дългосрочни облигации, деноминирани в евро	1,662	1,969	6.00 %	4.65%	април 2023
	<u>23,908</u>	<u>23,804</u>			
Общо	<u>40,267</u>	<u>40,871</u>			

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

	номинална стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2015 BGN '000	31.12.2015 BGN '000	31.12.2015 BGN '000	31.12.2015 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
Държавни облигации – Република България					
Краткосрочни облигации, деноминирани в лева	15	15	1.50%	0.83%	януари 2016
Средносрочни облигации, деноминирани в лева	6,021	6,230	1.10 %-1.85%	0.67 %-0.99 %	януари 2018- февруари 2020
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	7,238	7,193	0.09%	0.54%	януари 2019
	<u>13,274</u>	<u>13,438</u>			
Държавни облигации – Република Турция					
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	2,934	3,378	5,13%-5,88%	1.68%-2.07%	април 2019- май 2020
Дългосрочни облигации, деноминирани в евро	1,956	2,106	4.35%	2.38%	ноември 2021
	<u>4,890</u>	<u>5,484</u>			
Корпоративни акции					
Акции деноминирани в лева	20	43	-	-	-
Акции деноминирани в евро	-	34	-	-	-
	<u>20</u>	<u>77</u>			
Корпоративни облигации					
Краткосрочни облигации, деноминирани в долари	5,370	5,402	2.82%	2.45%	април 2016
Средносрочни облигации, деноминирани в евро	33,003	32,319	0.00 %-2,949 %	0.00 %-2.87%	юни 2017 - март 2021
Дългосрочни облигации, деноминирани в евро	1,662	2,014	6.00 %	4.65%	април 2023
	<u>40,035</u>	<u>39,735</u>			
Общо	<u>58,219</u>	<u>58,734</u>			

Към 31.12.2016 г. банката няма блокирани ценни книжа, предоставени като обезпечение на бюджетни сметки.

Справедливата стойност на блокираните ценни книжа, предоставени като обезпечение на бюджетни сметки към 31.12.2015 г. е в размер на 4,081 х.лв.

Таблицата по – долу представя равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на инвестициите на разположение за продажба:

	31.12.2016	31.12.2015
Салдо на 1 януари	<u>58,734</u>	<u>101,317</u>
Увеличение (покупки)	18,431	69,647
Трансфер към ценни книжа държани до падеж	-	(15,467)
Намаление (продажби и/или падежиране)	(35,860)	(96,737)
Нетно (намаление)/увеличение от преоценки на ценни книжа на разположение за продажба до справедлива стойност	154	(99)
Изменение в начислените лихви	(374)	(472)
Курсови разлики от валутни преоценки	(214)	545
Салдо на 31 декември	<u>40,871</u>	<u>58,734</u>

17. ЦЕННИ КНИЖА ДЪРЖАНИ ДО ПАДЕЖ

Към 31 декември балансовата стойност на ценните книжа, държани до падеж, включва:

	номинална стойност	амортизирана стойност	справедлива стойност	лихвен процент (купон)	ефективен лихвен процент	падеж
	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000	31.12.2016 BGN '000
<i>Държавни облигации</i>						
Държавни облигации – Република България - в лева	52,951	55,045	58,574	2.50% -5.00 %	2.10 %-5.18 %	януари 2017- юли 2023
Държавни облигации – Република България - в евро	40,659	41,826	43,452	2.00 % -4.50 %	2.18 % -3.87 %	юли 2017- март 2022
	93,610	96,871	102,026			
<i>Държавни облигации</i>						
Държавни облигации – Република България - в лева	64,651	67,364	73,015	2.50% -5.00 %	1.59 %-5.18 %	януари 2016- юли 2023
Държавни облигации – Република България - в евро	48,482	49,978	51,331	2.00 % -4.50 %	2.18 % -3.87 %	март 2016- март 2022
	113,133	117,342	124,346			

Инвестициите, държани до падеж, представляват краткосрочни и средносрочни дългови ценни книжа, които банката има намерението и възможността да държи до падеж.

Към 31.12.2016 г. инвестиции държани до падеж на обща стойност 71,209 х.лв. (31.12.2015 г.: 61,463 х.лв.) са блокирани за обезпечаване на бюджетни средства.

18. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
<i>Отчетна стойност</i>		
Салдо към 1 януари	14,795	18,412
Придобити	2,852	2,280
Отписани	(993)	(5,897)
Салдо към 31 декември	16,654	14,795
<i>Амортизация и загуби от обезценка</i>		
Салдо към 1 януари	924	1,019
Амортизация за периода	236	213
Отписани	(8)	(335)
Обезценка	27	27
Салдо към 31 декември	1,179	924
Балансова стойност към 1 януари	13,871	17,393
Балансова стойност към 31 декември	15,475	13,871

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Към 31.12.2016 г. справедливата стойност на инвестиционните имоти е 16,716 х.лв. (2015: 15,850 х.лв.) (Приложение № 2.24.2.2).

19.ИМОТИ И ОБОРУДВАНЕ

	Земя и сгради		Информационно оборудване		Стопански инвентар		Други		В процес на придобиване		Общо	
	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000	2016 BGN '000	2015 BGN '000
<i>Отчетна стойност</i>												
Салдо на 1 януари	27,105	27,105	3,990	4,018	3,084	3,030	3,927	4,160	578	239	38,684	38,552
Придобити	-	-	82	-	-	-	-	-	536	650	619	650
Отписани	-	-	(75)	(101)	(8)	(13)	(3)	(261)	-	(143)	(86)	(518)
Трансфер	-	-	289	73	43	67	-	28	(332)	(168)	-	-
Салдо на 31 декември	<u>27,105</u>	<u>27,105</u>	<u>4,286</u>	<u>3,990</u>	<u>3,120</u>	<u>3,084</u>	<u>3,925</u>	<u>3,927</u>	<u>782</u>	<u>578</u>	<u>39,217</u>	<u>38,684</u>
<i>Амортизация и загуби от обезценка</i>												
Салдо на 1 януари	672	288	3,376	3,032	2,196	1,834	3,284	3,188	-	-	9,528	8,342
Начислена амортизация за годината	384	384	366	434	309	373	207	304	-	-	1,268	1,495
Отписани	-	-	(75)	(90)	(5)	(11)	(3)	(208)	-	-	(82)	(309)
Салдо на 31 декември	<u>1,056</u>	<u>672</u>	<u>3,667</u>	<u>3,376</u>	<u>2,501</u>	<u>2,196</u>	<u>3,489</u>	<u>3,284</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>10,713</u>	<u>9,528</u>
<i>Балансова стойност</i>												
Балансова стойност на 31 декември	<u>26,049</u>	<u>26,433</u>	<u>619</u>	<u>614</u>	<u>619</u>	<u>888</u>	<u>436</u>	<u>943</u>	<u>782</u>	<u>578</u>	<u>28,504</u>	<u>29,156</u>
Балансова стойност на 1 януари	26,433	26,817	614	986	888	1,196	643	972	578	239	29,156	30,210

Към 31.12.2016 г. дълготрайните материални активи включват: земи на стойност 2,137 х.лв. (31.12.2015 г.: 2,137 х.лв.) и сгради с балансова стойност 23,912 х.лв. (31.12.2015 г.: 24,296 х.лв.).

Към 31.12.2016 г. в състава на дълготрайните материални активи са включени активи с отчетна стойност в размер на 6,633 х.лв. (31.12.2015 г.: 4,881 х.лв.), които са напълно амортизирани, но продължават да се използват в дейността.

20.НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Софтуер	
	2016 BGN '000	2015 BGN '000
<i>Отчетна стойност</i>		
Салдо на 1 януари	<u>1,118</u>	<u>969</u>
Придобити	424	165
Отписани	(114)	(16)
Салдо на 31 декември	<u>1,427</u>	<u>1118</u>
<i>Амортизация и загуби от обезценка</i>		
Салдо на 1 януари	<u>754</u>	<u>625</u>
Начислена амортизация за годината	175	145
Отписани	(114)	(16)
Салдо на 31 декември	<u>815</u>	<u>754</u>
<i>Балансова стойност на 1 януари</i>		
	<u>364</u>	<u>344</u>
<i>Балансова стойност на 31 декември</i>	<u>612</u>	<u>364</u>

21. ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в консолидирания отчет за финансовото състояние:

	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>
	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2014	31.12.2014
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Имоти, оборудване и инвестиционни имоти	(2,580)	(258)	(2,040)	(204)
Общо пасиви по отсрочени данъци	(2,580)	(258)	(2,040)	(204)
Данъчна загуба	97	10	510	51
Начисления за неизползван отпуск на персонала и бонуси	259	26	210	21
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	322	32	280	28
Други вземания	700	70	211	21
Активи, държани за продажба	-	-	457	46
Финансови активи на разположение за продажба	168	16	390	39
Общо активи по отсрочени данъци	1,546	154	2,058	206
Нетни активи по отсрочени данъци върху печалбата	(1,034)	(104)	18	2

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружествата от групата да генерират достатъчна данъчна печалба.

Изменението в салдото на отсрочените данъци за 2016 година е както следва:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>01.01.2015</i>	<i>Признати в 31.12.2015</i>	
		<i>текущата</i>	
	BGN '000	<i>печалба и загуба</i>	BGN '000
		BGN '000	BGN '000
Имоти, оборудване и инвестиционни имоти	(204)	(54)	(258)
Начисления за платен отпуск на персонала и бонуси	21	5	26
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	28	4	32
Данъчна загуба	51	(41)	10
Други вземания	21	49	70
Активи, държани за продажба	46	(46)	-
Финансови активи на разположение за продажба	39	(23)	16
Общо	2	(106)	(104)

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Изменението в салдото на отсрочените данъци за 2015 година е както следва:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>01.01.2015</i>	<i>Признати в текущата печалба и загуба</i>	<i>31.12.2015</i>
	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Имоти, оборудване и инвестиционни имоти	(154)	(50)	(204)
Начисления за платен отпуск на персонала и бонуси	8	13	21
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	24	4	28
Данъчна загуба	80	(29)	51
Други вземания	-	21	21
Активи, държани за продажба	-	46	46
Финансови активи на разположение за продажба	82	(43)	39
Общо	40	(38)	2

22. АКТИВИ ДЪРЖАНИ ЗА ПРОДАЖБА

Наличните към 31.12.2015 г. активи за продажба, включващи имоти (земи и сгради) на стойност 4,995 х.лв. са реализирани през 2016 година.

Движението на активите, държани за продажба за двата периода е както следва:

	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Към 1 януари	4,995	204
Придобити	-	5,453
Отписани (<i>Приложение № 7</i>)	(4,995)	(204)
Обезценка (<i>Приложение № 9</i>)	-	(458)
Към 31 декември	-	4,995

23. ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ВЗЕМАНИЯ

Текущите данъчни вземания включват:

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Корпоративен данък	127	162
Данък върху добавена стойност	66	2,226
Общо	193	2,388

24. ДРУГИ АКТИВИ

<i>Другите активи</i> включват:	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Активи придобити от обезпечения	5,918	6,462
Гаранционни депозити при доставчици	331	311
Предплатени разходи	233	204
Други активи	523	353
Общо	7,005	7,330

<i>От които:</i>	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Нефинансови активи	6,244	6,735
Финансови активи	761	595
Общо	7,005	7,330

25. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ БАНКИ

Задълженията към банки представляват привлечени средства, свързани с кредитни линии с балансова стойност към 31 декември 2016 г.: 10,991 х.лв. (31.12.2015 г.: 5,008 х.лв.).

Задълженията към банки са договорени при следните условия:

	Размер	Валута	Падеж	31.12.2016	31.12.2015
				BGN '000	BGN '000
Българска банка за развитие АД	10,000	BGN '000	31.05.2025	10,014	5,008
Българска банка за развитие АД	500	EUR '000	01.10.2017	977	-
Общо				10,991	5,008

26. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ КЛИЕНТИ

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Физически лица		
- срочни	186,309	175,343
- спестовни	73,025	79,721
- безсрочни	31,721	26,300
	<u>291,054</u>	<u>281,364</u>
Частни предприятия и ДФИ		
- срочни	82,426	72,479
- безсрочни	246,653	216,513
	<u>329,079</u>	<u>288,992</u>
	<u>620,133</u>	<u>570,356</u>

Към 31 декември 2016 г. от общата сума на задълженията към клиенти 8.00 % (31.12.2015 г.: 11.69 %) представляват средствата на акционера-едноличен собственик и на свързани с него лица.

В депозитите от клиенти са включени блокирани от банката средства на клиенти: за обезпечение на кредити и на издадени банкови гаранции в размер на 19,354 х. лв. (31.12.2015 г.: 22,675 х. лв.), както и сметки при по-специални условия: набирателни сметки в размер на 2,589 х. лв. (31.12.2015 г.: 435 х. лв.).

27. ТЕКУЩИ ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Текущите данъчни задължения, включват:

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Окончателен данък върху доходите	61	134
Данък при източника	27	42
Данък върху добавена стойност	24	-
Еднократни данъци върху разходите	16	9
Данък върху доходите на физически лица	2	1
	<u>130</u>	<u>186</u>

До датата на издаване на настоящия консолидиран финансов отчет са извършени ревизии и проверки на дружествата от групата както следва:

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Търговска Банка Д АД:

- по ДДС – до 31.12.2009 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2009 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.01.2015 г.

Д лизинг ЕАД

- проверка по ДДС – до 31.10.2016 г.;

На дъщерните дружества *Д Застрахователен брокер ЕООД* и *Д Имоти ЕООД* не са извършвани ревизии и проверки.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на данъчно задълженото лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

28. ДРУГИ ПАСИВИ

Другите пасиви включват:

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Предплатени такси за управление на кредитни сметки	606	545
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	322	280
Преводи за изпълнение	279	1,128
Гаранции по договори за цесии и акредитиви	232	1,723
Текущи задължения към персонала и социалното осигуряване	228	455
Други задължения	1,285	1,813
	2,952	5,944

От които:

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Финансови пасиви	1,485	3,861
Нефинансови пасиви	1,467	2,083
	2,952	5,944

Текущите задълженията към персонала на дружествата от групата включват начисления по неползвани отпуски и свързаните с тях социалните осигуровки.

Дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на банката за изплащане на обезщетения на лица от наетия персонал към датата на консолидирания отчет за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст.

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи. (*Приложение № 2.20*).

За определяне на тези задължения банката е направила актюерска оценка към 31.12.2016 г., като е ползвало услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Сегашна стойност на задължението на 1 януари	280	237
Разход за лихви	5	6
Разход за текущ трудов стаж	58	50
Плащания през годината	(24)	(11)
Ефекти от последващи оценки за годината	3	(2)
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	322	280

Начислените суми в консолидирания отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Разход за текущ стаж	58	50
Разход за лихви	5	6
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (<i>Приложение № 10</i>)	63	56
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч. от:		
<i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	25	(70)
<i>Актюерски загуби от промени в демографските предположения</i>	(1)	(5)
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	(21)	73
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (<i>Приложение № 12</i>)	3	2
Общо	66	54

При определяне на настоящата стойност към 31.12.2016 г. са направени следните актюерски предположения:

- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението в България за периода 2013 г. - 2015 г. (31.12.2015 г.: 2011 г. - 2013 г.);
- темп на текучество – между 0 % и 15 %, в зависимост от пет обособени възрастови групи (2015 г.: между 0 и 15 %).
- дисконтов фактор - използвана е норма на база ефективен годишен лихвен процент 2.00 % (31.12.2015 г.: 2.70 %). Той се основава на доходността на емисиите на

дългосрочните ДЦК (с 10 годишен матуритет). Като се има предвид, че средният срок до пенсиониране е по-дълъг от 10 години, дисконтовата норма е определена чрез екстраполация;

- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на банката и е в размер на 5% годишен ръст за 2016 г. и всяка следваща година спрямо предходния отчетен период (2015 г.: 5 %).

29.КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Основен акционерен капитал

Към 31.12.2016 г. регистрираният акционерен капитал на Търговска банка Д АД (дружеството-майка) възлиза на 75,000 х.лв. (31.12.2015 г.: 75,000 х.лв.), разпределени в 75,000 обикновени поименни безналични акции с право на глас с номинална стойност хиляда лева за акция.

Структурата на основния акционерен капитал е както следва:

Акционер	Притежавани акции към 31.12.2016	Процент	Притежавани акции към 31.12.2015	Процент
Фуат Гювен	50,000	66.67%	50,000	66.67%
Фортера АД	25,000	33.33%	25,000	33.33%
Общо	75,000	100%	75,000	100%

Няма промяна в *основния акционерен капитал* и броя акции през 2016 г. и 2015 г.

Резерви

Резервите на банката са обобщено представени в таблицата по-долу:

	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
Законови резерви (Фонд резервен)	15,966	15,431
Резерв по финансови активи на разположение и за продажба	32	261
Общо	15,998	15,692

Законови резерви (Фонд Резервен)

Законът за кредитните институции не предвижда специални правила относно формирането на *законови резерви (Фонд Резервен)*. Банката и акционерните дъщерни дружества от групата формират този вид резерв по общия ред на Търговския закон, а именно: да заделя най-малко една десета от печалбата след данъци, средствата платени над номинална стойност при емитиране на капитал, сумата на допълнителните плащания направени срещу предоставени им предимства за придобитите акции, други източници предвидени в устава или по решение на общото събрание, докато средствата на фонда не достигнат до 1/10 от определения по устав капитал. Също така съгласно Закона за кредитните институции банките не могат да изплащат дивиденди преди да са акумулирали изисквания по закон или устав

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

минимален размер на резервите им, или при условие, че с изплащането на дивидентите ще се наруши спазването на регулаторните съотношения за обща капиталова адекватност.

Банката може да използва средствата от *Законови резерви (Фонд Резервен)* за покриване на текущи загуби или за покриване на загуби от предходни периоди като не могат да бъдат използвани за разпределяне на дивиденти без разрешение на БНБ.

Към 31.12.2016 г. *Законовите резерви (Фонд Резервен)* на банката е в размер на 15,964 х.лв. (31.12.2015 г.: 15,431 х. лв.) като минимално изискваната сума по Търговския закон е достигната.

Движението на *законовите резерви (Фонд резервен)* е както следва:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Салдо на 1 януари	<u>15,431</u>	<u>14,986</u>
Разпределение на печалбата	535	445
Салдо на 31 декември	<u><u>15,966</u></u>	<u><u>15,431</u></u>

Резервът по финансови активи на разположение за продажба е формиран от ефектите при последваща оценка на инвестициите на разположение за продажба по справедлива стойност.

Към 31.12.2016 г. той е в размер на 32 х. лв. (31.12.2015 г.: 261 х.лв.).

Движението на *резерва по финансови активи на разположение за продажба* е както следва:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Салдо на 1 януари	<u>261</u>	<u>692</u>
Загуби от преоценка до справедлива стойност, възникнали през годината	(648)	(764)
Кумулативни (печалби)/загуби, рекласифицирани към текуща печалба или загуба при продажба/реализация на финансови активи на разположение за продажба	419	333
Салдо на 31 декември	<u><u>32</u></u>	<u><u>261</u></u>

Към 31 декември 2016 г. *неразпределената печалба* е в размер на 1,074 х.лв. (31.12.2015 г.: 648 х.лв.).

Движението на *неразпределената печалба* е както следва:

	2016 BGN '000	2015 BGN '000
Салдо на 1 януари	<u>648</u>	<u>517</u>
Нетна печалба за годината	964	574
Разпределение на печалбата за резерви	(535)	(445)
Актюерски загуби от последващи оценки	(3)	2
Салдо на 31 декември	<u><u>1,074</u></u>	<u><u>648</u></u>

30. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

За целите на консолидирания отчет за паричните потоци, паричните средства и паричните еквиваленти включват следните салда с оригинален срок до 3 месеца:

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Парични средства в каса (<i>Приложение № 13</i>)	17,267	19,018
Разплащателни сметки при Централната банка (<i>Приложение № 13</i>)	115,225	43,329
Вземания от банки с оригинален матуритет до 90 дни (<i>Приложение № 14</i>)	45,926	49,057
Парични средства и парични еквиваленти посочени в отчета за паричните потоци	178,418	111,404

31. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

Гаранции и акредитиви

Групата предоставя гаранции и акредитиви, с цел гарантиране за изпълнението на ангажименти на свои клиенти пред трети страни. Тези споразумения имат фиксирани лимити и обикновено имат период на валидност до една година.

Сумите по сключени споразумения за поети ангажименти и условни задължения са представени в таблицата по-долу.

	31.12.2016	31.12.2015
	BGN '000	BGN '000
Условни задължения		
Банкови гаранции и акредитиви		
- в лева	43,629	25,723
- в чуждестранна валута	8,228	5,099
	51,857	30,822
Неотменяеми ангажименти		
Неусвоен размер на разрешени кредити		
- в лева	27,201	12,541
- в чуждестранна валута	22,725	9,090
	49,926	21,631
	101,783	52,453

Характер на инструментите и кредитен риск

Тези ангажименти с условен характер са носители на задбалансов кредитен риск, тъй като само таксите за ангажимент и провизиите за евентуални загуби се отразяват в отчета за финансовото състояние до момента на изтичане срока на поетия ангажимент или неговото изпълняване. Сумите, отразени в таблицата по-горе като гаранции, представляват максималната счетоводна загуба, която би била призната към датата на финансовите отчети, ако контрагентите не изпълнят изцяло договорните си задължения. Срокът на много от

ГРУПА ТЪРГОВСКА БАНКА Д
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2016 ГОДИНА

условните задължения ще бъде изтекъл без същите да бъдат частично или изцяло авансирани. Ето защо, сумите не представляват очаквани бъдещи парични потоци. Обезпеченията за издаване на банкови гаранции и акредитиви е 100% и представлява основно блокирани депозити в банката, ипотekiрана недвижима собственост, банкови гаранции от други банки и записи на заповед.

При възникване условия за активиране на издадена гаранция банката преценява възможността за регресно вземане към контрагента и евентуално реализиране на предоставените обезпечения.

Договори за наем - оперативен лизинг

Голяма част от офисите на банката са наети под наем. Договорите за наем, които банката е сключила обикновено са за срок от три до десет години.

32. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

(а) Открити разчети със свързани лица

Вид сметка	Вид на свързаност	31.12.2016 BGN '000	31.12.2015 BGN '000
Депозити, разплащателни и набирателни сметки	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	45,132	59,828
Депозити и разплащателни сметки	Акционер	2,303	7,092
Депозити и разплащателни сметки	Ключов управленски персонал	1,580	1,421
		<u>49,015</u>	<u>68,341</u>
Вземания от банки	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал	-	19,598
Предоставени кредити	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	4,268	4,422
Предоставени кредити	Ключов управленски персонал	441	442
Предоставени кредити	Акционер	2	-
		<u>4,712</u>	<u>4,864</u>
Издадени гаранции и акредитиви	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	1,513	1,180
		<u>1,513</u>	<u>1,180</u>

(б) Сделки със свързани лица

Вид приход/разход	Вид на свързаност	2016	2015
		BGN '000	BGN '000
Приходи от лихви	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	152	149
Приходи от лихви	Ключов управленски персонал	18	22
Приходи от лихви	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал	-	229
		<u>170</u>	<u>400</u>
Приходи от комисионни	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	63	53
Приходи от комисионни	Ключов управленски персонал	1	1
Приходи от комисионни	Акционер	1	1
		<u>64</u>	<u>55</u>
Разходи за лихви	Предприятие под общ контрол чрез основен акционер	489	812
Разходи за лихви	Акционер	68	321
Разходи за лихви	Ключов управленски персонал	13	26
		<u>571</u>	<u>1,159</u>

(в) Възнаграждения на ключов управленски персонал

	2016	2015
	BGN '000	BGN '000
Възнаграждения на ключов управленски персонал	1,044	771

Съставът на ключовия персонал е оповестен в *Приложение № 1*.

33. СЪБИТИЯ СЛЕД ДАТАТА НА ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

След датата на изготвяне на отчета не са настъпили събития, които да имат ефект върху консолидираните финансови отчети на банката към 31.12.2016 година.